

619
1986

გეორგიული
წიგლწერის კავშირი

ქართული

№ 2 თებერვალი, 1986 წ.

**საქართველოს
კომპარტიის
XXVII
ჟრილოგაზე**

1986 წლის 24-25 იანვარს ჩატარდა საქართველოს
კომპარტიის XXVII ჟრილოგა. ჟრილოგაზე საან-
გარიშო მოსაენებით გაგოვიდა საქართველოს
კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი
მდივანი ამხანაგი ჯ. უმბერ კატიაშვილი

XXVII

XXVII კავშირის
ყრილობა
ПАРТИЯ - УМ,
ЧЕСТЬ И
СОВЕСТЬ
НАШЕЙ ЭПОХИ

საინფორმაციო ცნობა

ქვეყნული
კომუნისტური
პარტია

საქართველოს კომუნისტური პარტიის

ცენტრალური კომიტეტის პლენუმის შესახებ

გამართა საქართველოს კომპარტიის XXVII ყრილობის მიერ არჩეული საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი პლენუმი.

პლენუმმა განიხილა ორგანიზაციული საკითხები.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველ მდივნად არჩეულა **ჯ. ი. პატიაშვილი**.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის მეორე მდივნად არჩეულა **ბ. ვ. ნიკოლსკი**.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის მდივნებად არჩეული არიან **ბ. ბ. ანდრონიკაშვილი**, **ბ. ა. ანგაბაძე**, **ბ. ნ. ენუქიძე**, **ნ. ა. ვითანავა**.

პლენუმმა აირჩია საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის ბიურო, რომლის შემადგენლოებაში არიან **ჯ. ი. პატიაშვილი**, **ბ. ა. ანდრონიკაშვილი**, **ბ. ა. ანგაბაძე**, **ბ. დ. ზაბუნია**, **ბ. ვ. ვილაშვილი**, **ბ. ნ. ენუქიძე**, **ო. ბ. ვაჟაშვილი**, **ა. ნ. ინაური**, **კ. ა. კოჩიაშვილი**, **ბ. ვ. ნიკოლსკი**, **ტ. ვ. როსტიაშვილი**, **დ. ლ. კახთველიშვილი**, **ო. ე. ჩიქავანი**, **ზ. ა. ჩხიძე**, **ნ. ა. ვითანავა**.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის ბიუროს წევრობის კანდიდატებად არჩეული არიან **ბ. ვ. ალღიძე**, **ვ. ბ. ალავეძე**, **ვ. ბ. ლორთქიფანიძე**, **ბ. დ. გგაღაძე**, **თ. ი. მოსაშვილი**, **ვ. რ. კაკუნიძე**, **ფ. ხ. სანაგოვი**, **ნ. რ. საჭაბა**.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის განყოფილებათა გაკვეთად დამტკიცებული არიან:

ბ. ი. ალავეძე — ორგანიზაციულ-პარტიული მუშაობის განყოფილების;

ნ. ა. ფოფხაძე — პროპაგანდის და აგიტაციის განყოფილების;

რ. ა. გოგლიძე — უცხოეთთან ურთიერთობის განყოფილების;

ნ. ვ. ჯანაბრიაძე — კულტურის განყოფილების;

ბ. ვ. ლორთქიფანიძე — მრეწველობის განყოფილების;

ბიან;

ბ. ხ. მისაილოვი — თავდაცვითი მრეწველობის განყოფილების;

ბ. ხ. ბარსუკოვი — ტრანსპორტის და კავშირგაბმულობის განყოფილების;

კ. ჯ. ჯანჯუაძე — მსუბუქი მრეწველობის და სახალხო მოხმარების საწარმო განყოფილების;

ბ. ა. ანდრონიკაშვილი — მრეწველობის და სახალხო მუშაობის განყოფილების;

რ. ა. მგაბრიანი — სოფლის მეურნეობის და კვების მრეწველობის განყოფილების;

ბ. ი. წიკლაური — გელოგიაციის და წყალთა მუშაობის განყოფილების;

ბ. ი. კაშხაძე — ვაჭრობის და საყოფაცხოვრებო მოსახურების განყოფილების;

ლ. ი. სახურავანი — ეკონომიკური განყოფილების;

ბ. კ. გუგაჩიაძე — ადმინისტრაციული ორგანოების განყოფილების;

კ. ა. აბულაძე — საერთო განყოფილების.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურ კომიტეტთან არსებული პარტიული კომისიის თავმჯდომარედ დამტკიცებულა **შ. ვ. ქაჭარაშვილი**.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის საჩივთა მგობრთვლად დამტკიცებულა **ი. ი. ანდრონიკაშვილი**.

ზაჩეთ „კომუნისტის“ რედაქტორად დამტკიცებულა **ბ. ვ. ბედიანიშვილი**, ზაჩეთ „ზარია ვოსტოკას“ რედაქტორად — **ნ. ბ. ჩიქავანიშვილი**, ზაჩეთ „სოვეტსკან ვესტანის“ რედაქტორად — **ა. ა. ზღვინიანი**, ზაჩეთ „სოვეტ ბურჟუაზიანის“ რედაქტორად — **თ. ბ. ჯაფარილი**, ზაჩეთ „სოფლის ცხოვრების“ რედაქტორად — **ი. თ. თოდუა**, შურნალ „საქართველოს კომუნისტის“ რედაქტორად — **ბ. ვ. კეზელაძე**.

გამართა საქართველოს კომპარტიის სარევიზიო კომისიის პირველი სესიონა. სარევიზიო კომისიის თავმჯდომარედ არჩეულა **ზ. ბ. ბენჭიანი** (საჩივროსი).

დროშა

ქვეყნული
№2 (590), თბილისი 1986

ქრისტეშობის გამოცემა
ქრისტეშობის გამოცემა
ქრისტეშობის გამოცემა

გო მ ი რ შ ი ბ ა :

საინფორმაციო ცნობა საქართველოს
კომუნისტური პარტიის ცენტრალური
კომიტეტის კვლევის შესახებ.
ლია მარტაშვილი — ...რომ შვილი
სჯომდეს მამას.
ვლადიმერ ასლამაზიშვილი — გო-
გინსხველი მანა.
გიორგი ჭიმინი — იმე მათ-
რულ მალარკოვთან.
ზურაბ ნაყოფია — ორი სახელი.
გიორგი ნატროშვილი — გიორგი
ლოშიძე (მომღებელი სახელი).
ზრანო ჭავჭავაძე — „მე ვფიქრობ, ეს
ჩემი სასოგლოსა“ (მბიანის ერთი
ფურცელი).
ელგუჯა ავაშვილი — სიკეთით სა-
ცხე მხატვარი („დროშის“ მხრისაპირის
მხრისაპირი სტუმარი).
რომან ვიშინოვილი — ფურცლები
ახალი წიგნიდან (ლექსები).
მურმან ჯგუზურია — მე ვმეფიანი ამ
ლექსს...
ვლადიმერ კვიციანიშვილი — ბრძენი
მომღებელი.
ტარეზი ლილოვილი — თურმე სა-
ერთო გვყვინთ სიტყვა.
თენგიზ გომელაძე — ქაჯი ავღი-
რული კომიკის ოსტატი.
ილია ცინცაძე — დგას „კოლმე-
ტაჟანში“.
გიორგი ალამიჯანიშვილი — ბავო-
ვლადიშვილი გავლარა.
თამარ გომარეთილი — მართული ცე-
კის კომიტი.
გიორგი მჭინავილი — ვალოსიკიდი —
ჩვენი მგომარა.
ამირიანოვა — (თარგმანი გიორგი
ჯანაშვილისა).

საქართველოს კავშირის გამომცემლობა

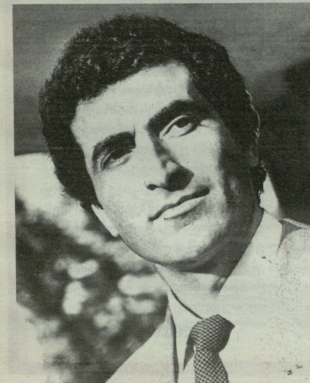
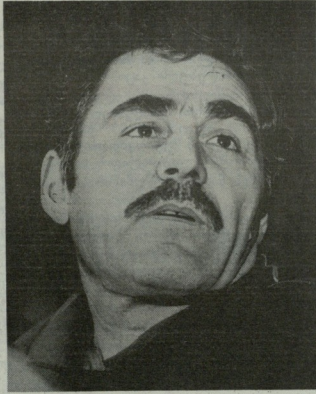
© „დროშა“, 1986 წ.

მთავარი რედაქტორი

სუბა პერუაჯა

სარედაქციო კოლეგია:

გულნარა ბახტაძე (პ/მ. შიგინი), ოთარ ბე-
რიშვილი, ვასილ ზამბაძე, ნათელა ბე-
რიშვილიანი, თენგიზ გომელაძე (მთ. რე-
დაქტორის მოადგილე), ოთარ დემეტრაშვილი,
სერგო ლეჩიანიძე, ვახტანგ მანუჩაძე, დინარა
ნოღია (მხატვარ-რედაქტორი), ლადო სულაბა-
ჩიძე, ილია ტაბაღაძე, ნუზარ ფოფხაძე,
გიორგი ჩარკვიანი, უჩა ჯანაშვილი.

თბილისის მუდკავშირის კომიტეტი „საბჭოთა
საქართველოს“ კვლევითი ვერა ქვამაშვილი.

თბილისის ელმუდკავშირის კავშირის ელმუდ-
კავშირის მუდკავშირის მუდკავშირის მუდკავშირის
მუდკავშირის მუდკავშირის მუდკავშირის მუდკავშირის

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი,
რესპუბლიკის სახელმწიფო კონსილი, ბენედიქტ მათი-
რი დედა შარაშვილი

ზობის რაიონის სოფელ ახალბუღის კირიკის სა-
ხელმწიფო კოლეჯის მუდკავშირის მუდკავშირის მუდკავშირის
მუდკავშირის მუდკავშირის მუდკავშირის მუდკავშირის

ბათუმის აეროპორტის ავიტექნიკოსი, საქრ-
ველოს კავშირის საქალკო კომიტეტის წევრი
თემურ კაკაბაძე.

ქვეყნული
საბ. საბ. რესპუბლიკის
გამომცემლობა

უმეტყუნა. მთელი ქარხანა დასტროდა მზივოს.

წლები გავდა მას შემდეგ, მაგრამ თანამოსამეგრეს დღესაც ცოცხალივით უღვას გვერდს სხონას შემორჩენილი ეს პატრონანი, მართალი, შრომისმოყვარე და სოციალდ მოტივებული კაცი.

იქ იცის, რამდენჯერ უსახელებია მას მშობრების სამჭრო, რამდენჯერ განუხრობრებულა რეკორდული დნობა... ერთთავად ცეცხლით შეკრძებულს, მართლაც მისანებით შეიკო ფოლადის ხაზის ხის ცნობა, მის ნახვლავ წუნი არასოდეს ეღებობა.

... ასათვის თამას, მამასთან შინ ხშირად რომ იკრიბებოდნენ ძველი მეფოლადები — ბორის ბეგიაშვილი, ივანე მეტრეველი, ვაჟა გვიგბერია, თარიზ ბაბაძეძე, დიმიტრი გოგაშვილი: მათი სასაუბრო თემი მუდამ ჭარხანა და ფოლადი იყო.

ახლა სანდორაშვილების ოჯახში რელიკვირ ნივთებადაა ქცეული მზივოსის სპეცტანსაცემლი — ქული, ხალთი და

რისხის ფოლადს. ნაცვლად 9 საათისა და 25 წუთისა.

მარტენში ათი წლის მუშაობის სანძირზე, როგორც მოწინავე მეფოლადის, უკვე თითხერ გადევცა მზივო სანდორაშვილის სახელობის ჰარტოქ მეტრეველ-განძეცვა სამჭროს მამულებით უკვლად სოციალისტურ შეფორებაშეკრძებულს (დინისახურა კოქეჯორის სტრახობი და ს. ქალორ კომიტეტების საპატრო სოკლები).

ახლავახრდა მეფოლადი ღირსეული კომუნისტრეცია და აქტიურ სახეობადებრე სექმინობასაც უწევდა არის პარტეგუფორგა, სახალხო კონტროლიორი, ყველა კარგი წამოწყების თოსანი და უშუალო მონაწილე.

იგი მამასავით სარგებლობს გარშემომყოფთა სიყვარულით, ნდობითა და პარტიციპციით. თავდაც უხვად არის დავილდებულთი იმ უნარით, რომ სიყვარული და პარტიციპცია აზ მოაკლოს მეგობრებს, ახლობლებსა და კოლეგებს.

რომ შვილი სწობებს მამას...

ერთი წლის წინანდელი ეპიზოდი

ღამის ცვლიდან მოსულს, ის იყო ჩაბინა, რომ ტელეფონის ზარის ხმა გაისმა. ყურმილი ხარამ — თამას სანდორაშვილის მეუღლემ აიღო. ქარხნად რეკავდნენ, გახეთქი წაყვითხად და მეფოლადის საქართველოს კოქეჯორის პრეზის ლაურეატის წოდების მინიჭებას ულოცავდნენ. ხარის სიხარულსა და საიმედიარება ხმა შეეცვალა. მაგრამ მანაც მოახერხა მადლობის გადახდა. მერე საბრებელ ოთახში გავიდა და მეუღლის გაღვიძება სცადა. თამას ისე ტკიზილდა, ღრმად და უშფოთველად ეჩინა, რომ მოერიდა და უკან გაბრუნდა. საღამოს დედამ, შვილებმა, მეუღლემ და დამ ერთად მიულოცეს მას საპატიო ჭილღო, საითათოდ ვადაკოცნეს, დალოცეს და კვლავ ღამის ცვლაში გაისტუმრეს სამუშაო.

გზად მიმავალი საუთარი თავთან მარტო დარჩა და პირველი, რაც გაიფიქრა, ეს იყო: ნეტავ, მამაქმიც მოსწრებოდა ამ ამბავს. ყველაზე მეტად მამ გაუხარდებოდა, ყველაზე უფროც ის გამიგებდა, თუ რატომ დავინსახებდი ეს ჭილღო.

ამაშ

მარტო რუსთაველი კი არა, მთელ რესპუბლიკაში იცინა, შესანიშნავი მეფოლადის, შრომის წიფილი დროშის ორდენისონის, საბჭოთა კავშირის უმაღლესი სამჭროს დეპუტატის მზივოს სანდორაშვილის სახეი. ღღეს მარტენის სამჭროში მისი სახელობის საფოკალური პრეზია დაწესებულთ, მისი ფოტოები ამწეუნებს საწარმოს შრომითი დიდების მუზეუმს, მის სახელს ხშირად ახსენებენ სპორტივებზეც და კოლეგების წრეშიც.

51 წლისა იყო, რომ დაიღუბა, გულმა

შარვალი, რომელიც მან კუბიდან ჩამოიტანა. ქართული მეფოლადი იქ მონაწილეობდა პირველი საინჟინერ ნახვების გამოცემაში.

ეს ყველაფერი რომ არა, ალბათ დღევანდელი დღეც არ იქნებოდა თამასის ცხოვრებაში...

შვილი

თამას მოსწავლეობის დროს ჯერ არ ეჩნაა ქარხანა, მაგრამ მანაც ძლიერ ეამაყებოდა მამა, უხაროდა, როცა მის გვერდს მიდიოდა, როცა მის დიდ, ნაჯფარ ხელებს დაჰყურებდა.

ოცდართი წლისამ, უკვე სამხედრო-გამოვლომა, მუშაობა დაიწყო მარტენში, სწორედ იმ მეოთხე ღრმეში, რომელზეც მამა მუშაობდა. ცეცხლსა და რკინას რომ შეეჭიდა, პირველ დღემშივე ირწმუნა ჰებუქმა მამისგან გაგონილი მეშობრება — მეფოლადი გახდომა არ შეიძლება, თუ დაბადებიდანვე არ დაჯავა საუთარი ნებისყოფის დამორჩილებს, განსაკუთრებული ფიზიკური გამძლეობისა და არჩეული პროფესიის დიდი სიყვარულის უნარი. გაუჭირდა, ძლიერ გაუჭირდა პირველ ხანებში, მაგრამ მთერია საუთარი თავს და სულ ჭჩაუა გამოცდილი ოსტატების — კოტე ნადარეიშვილისა და ჯემლ ლომიძის დახმარებით საუკეთესოდ შეისწავლა ფოლადის დნობა. მარტენის ანთოქერებულ ცეცხლთან ვაჟაკურად შეკრძებულთ დღეს უკვე მამასავით ნაბერწყავაზეც ცნობს ფოლადის ხარისხს, ზედმეწეწებით ზუსტად იცის მისი დამუშავების ტექნოლოგიური რეჟიმი. ძალიან ხშირად ახორციელებს რეკორდულ დნობას, ექვს, შვიდ, რვა საათში ადნობს წინასწარ ისტეკვიით დაგეგმილ, საუკეთესო ხა-

შვილიშვილი

თამას ორი შვილი ჰყავს — ნათია და მიხეილა. ორივეს ძლიერ უყვარს მამა. პატარა მიხეილს პაპის სურათიც ძალიან უყვარს, შეხედავს და ამბობს: მეც მეტალოურგი უნდა გავხდეთ. რამდენიმეჯერ პაპის სპეცტანსაცემლიც აიღო, უნდა ჩავიცვაო. ბებიაშ, დედამ და მამამ უფხერს, ნუ ჭჩარობ, მაგას სწორედ შენთვის კინახდება.

ნათიასაც ხშირად გაუბრის თვლია მამისის სასახურესაც მიმავალ ჭაბუქ. ბიჭი ექვსი წლისაა და თამას მართლაც ძალიან უნდა, როცა გაიხრება. ისიც მამისა და პაპის კვლავ გაჰყავს.

• • •

ჯერ კი არის დღევანდელითა, რომელიც ძლიერ აღამაზებს სანდორაშვილების ოჯახს. ერთი სახლიდან ყოველ დღით სამი ადამიანი მიუყვება ქარხნისკენ მიმავალ გზას — თამაში, მისი და ნათელა და მეუღლე ნათია. ამთავან ყველაზე სახელოვანი მზივოს სანდორაშვილის ვაჟეშვილია, რომლის ბიოგრაფია კოტე ხნის წინათ კიდეც ერთი ღრის შესანიშნავი ფაქტით გადმოდინა — იგი საქართველოს კომპარტიის XXVII ყრილობის დელეგატად აირჩიეს. უფრო დიდი სიხარული ეცლდა მას ამ ყრილობაზე. იგი საბჭოთა კომუნისტების დიდ ფორუმზე წარგზავნეს.

ან კი რად არ უნდა ვაპყობოდნენ მამის ვაგვალად გზას მეუღლე. ის ეს ხომ ერისა და ქვეყნის სასახურში ჩამდგარ სახელქმედულ ადამიანთა დიდ ვაჟი უერთდება.

ლია მარტაშვილი

სტალინის ხელში

საქართველო
საბჭოთა კავშირი

● პარტიული კონფერენციის ტრიბუნაზე მექანიზატორი ქალიშვილი, კომუნისტი მაია ბიკაშვილი აღის:

— მე ბოღისხევში ვცხოვრობ. ოცდახუთი წლის წინ უგზობის, უწყობისა და სხვა მიზეზების გამო სოფელი მთის ფერდობებიდან, სადაც შესანიშნავი პავრია და ბუნებაა, ქვევით ჩამოვიდა და ლამის წნორად იქცა. რესპუბლიკაში ცნობილი ბაზარი რომ არა, მისი კოლორიტი სულ დავიკარგებოდა. შარშან ბაზრის კეთილშეწყობასთან ერთად მოასვალტა ზემო ბოღისხევი ბოღის გზა, მიტოვებულ ადგილებში, სადაც რამდენიმე კომლი შემორჩა, გაიყვანეს ელექტროსადენი. დვარსადენზე აშენდა ხიდი, საცალფეხო გადასასვლელები და წყლის წისქვილი; მშენებრივი პერსპექტივა გაჩნდა სოფლის გამრავლებისა და მიტოვებული მიწების დასახლებისათვის. ასლა სიღნაღის რაიონის ხელმძღვანელობას ვთხოვე, შეამდგომოდა ადგილას საქართველოს მინისტრთა საბჭოს წინაშე სამოსახლო ნაგებობების გამოყოფის შესახებ. ბოღისხევთან ერთად უნდა აღედგინათ ფხანის, მით უმეტეს, რომ აქაც მოასვალტა და კეთილმოეწყობა გზა. სხვა გამოსავალი არ არის, სოფლები უნდა აღედგინოთ, ნავთბარში წყალი უნდა ჩადგეს, მთაში უნდა იყოს ივლის, ძალში უნდა იყოს. ახალდასახლებული კერიდან ასული კვალი ისევ უნდა იკვამოს ზემო ბოღისხევის ცამ. მდიდარი ტრადიციების სოფელი მიუხედავად კი არა, შრომის, გარჯისა და აღმშენებლობის კერად უნდა გადაიქცეს, მით უმეტეს, რომ ჩვენი კომუნურნიება მარკსიზმისა და მეცნიერების პროგრესების წარმოებაში პირველია სიღნაღის რაიონში. არც უკრძანის წარმოებაში ჩამორჩება ვინმეს.

მექანიზატორი ქალიშვილის სიტყვას კონფერენციის დელეგაციამ მეტყველონ ზამთრის შეხვედრის შემდეგ. კონფერენციამ იგი საქართველოს კომპარტიის XXVII ყრილობის დელეგატად აირჩია.

მაია ბიკაშვილი ამ ხუთი-ათი წლის წინ ბოღისხევის კომპარტიის წევრი დაიწყო მუშაობა მექანიზატორად. პროფესიას კოლაში დაეუფლა და მამამ, რომელიც მძლავრ ტრა-

ქტორს მართავს, არჩევანი მოუწონა. ქალიშვილი ისე მალე დაეუფლა მართავს, ისე ლაზარიადა ხნავდა მიჩნა, რომ კომუნურნიების გამგებობამ გადაწყვიტა, მისთვის ცალკე ტრავტორი გამოეყო.

წლებადელი იანვარი უჩვეულოდ მზიანი და თბილი იყო ალბანის ველზე. მერე დაპერა დასავლეთის ქარმა და ამინდი შეიცვალა, თვლი წამოაყარა. აცივდა. ასეთ დროს გამარჯვებს შინ რა გაჩერებს, ვერც მაია ეპოვებ სახლში, როცა მასთან, როგორც ყრილობის დელეგატთან, გასუბრება გადაწყვიტა.

— მაია მილარში მზარას ხნავს, — გვითხრა კომუნურნიების თავმჯდომარემ გათხვეულმა და თვითონ გაგვიძღვა მინდვრისაკენ.

მილარი ბოღისხევიდან უკიდურესი აღმოსავლეთით, ალანის გამოღმა მდებარეობს, ხელის ვულივით სწორი, ფართო სანახა-სათიბებია.

გზის მარცხნივ შევად ვადახნული მიწაა. ნახნავს ფრინველები ესეიანი და შიგ მიძინებულ მინდვრის მკვებელ მწერებს დაეძებენ.

— თი აქ მუშაობს მაია, — ამბობს თავმჯდომარე და მანქანას აჩერებს.

მსუბუქი ნისლი ჩამდგარა ნახნავში, შორს, ძლივს გამოიკვთა მოწითალი ტრავტორის კორპუსი, გულვით გამოსაპირდა ზევით და გაჩერდა, კაბინიდან მკვირცხლად გამოხტა ქალიშვილი, დამიძლივს გამოიხტა ჩვენიც და მოგვესალმა მაიას ყრილობის დელეგატობა მიუღულოთ.

გახარებული, რომ თოვა დაიწყო. საშემიდეგამო ნათესალები ძალიან უკრიდა, გვალა ახლა ვეღარ მივგრევა, თუ ცოტაც ვერე ვაგრძელდა, ლაზარიადა კარგი წამოვა და გამოხმობიებულ პირუტყვს მუწანე საყვირს ეჭებოდა, მაია თუნწად ლაზარიადას თვის თოვზე, მის შესახებ ისევ გათხვეულ ქალიშვილი გვესალმებოდა.

— წლებზე ჩვენი კომუნურნიების პირუტყვს უხვად რომ აჭებს საყვირს, მასში მაიას წველიც ურევი.

როგორც მექანიზატორი, მაია წლებიწლებით იზრდება,

იზრდება მისი შრომის ნაყოფიერებაც. 1981 წელს, პირველად ტრავტორის საჭეს რომ მიუღდა, 1010 პირობითი ჰექტარი გამოიმუშავა. 1982 წელს — 1500, 1983 წელს — 1580, 1984 წელს — 1600, შარშან კი — 2300 ჰექტარამდე ავიდა. შარშანვე 980 კილოგრამი სარეცხი ეკონომია გასწია. თი აბიტომ იყო, რომ 1985 წლის გაზაფხულზე, როცა მოსკოვში ჩვენი ქვეყნის მოწირობინეს საქართველოდან მაია მონაწილეობდა. მას სახელოვანი მექანიზატორი ქალის პაპა ანგელანს სახელობის პრიზი გადასცეს. ამჯერ წელს დავიღვინა საქართველოს სსრ სახელმწიფო პრიზით.

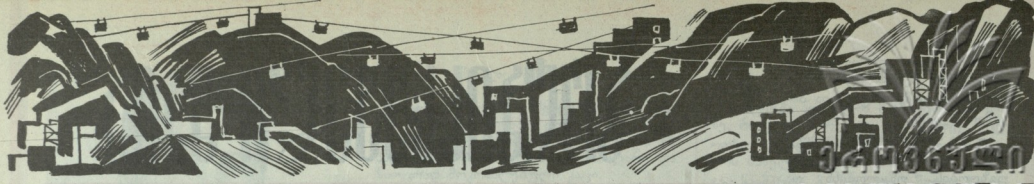
მაიამ თავისი პროფესია სხვა ახალგაზრდებსაც შეაყვარა, ტრავტორის მძარვედ მართავენ

ლალი ფათალოშვილი, მაია ბიკაშვილი და სხვები.

შარშან ჩატარდა ბოღისხევის კომუნურნიების მექანიზატორის ბრძანის პარტიული ორგანიზაციის ანგარიშებზე არჩევნებში, კომუნისტებმა მაია ბიკაშვილი მიიღეს აირჩიეს. ზევით სახელოვანი აქვს მაიას. არავის ეპარება ეკვი, რომ იგი თავისი სოფლისა და ქვეყნის საკეთილდღობად ყველაფერს გააკეთებს.

გულით გახარებს სიღნაღის რაიონის მურომელებმა, როცა მაია ბიკაშვილი საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის წევრობის კანდიდატად აირჩიეს.

**ვლადიმერ
ახალაზნიშვილი,**
„დროის“ საპილიური
კორესპონდენტი

ილვ ჭიათურაე პალაროვლასუნ

კარგი სანახავია ყვიროლის ხეობა მთავარების ქარაყენებითა და კლდეების გალანებით, ზეკარითა და კლდეგარებით, მთებზე ჯიღად წამოდებული ციხე-დარბაზებითა და ეკლესიებით, ქვა-ტყითა და ქვაციხით, კაცის სვეტითა და მღვიმეებით, სახლებით და სასახლეებით, გზებითა და მთავრებით, ქარხნებით, მაღაროებით...

მდიდარია ფლორითა და ფაუნით, წყლითა და ჰაერით, მინდვრეულითა და მთამდინეულით, თეთრი ქვითა და შავი ქვით, წითელი ქვითა და შერეული, კვარცხის ხილითა და თიხით, კარბონატებითა და მხატვრობებით. მარტო იოხვისში ერთდროულად ხუთი სახის მადანს აშუშავენებს.

არქეოლოგიები ამტკიცებენ, ჭიათურის ხეობას კაცობრიობის განვითარების ყველა საფეხური გაუვლიათ.

მიგნებულია ხალობური ფოლანის წარმოების კვლევის ჩანს, ჩვენი წინაარბები რკინაში შექაჟს ურედენზე და უმეტესიკეს ფოლანს ოღდენზე. ამაზე მეტყველებენ ტრაპიზმებიც: ზოდი, ბუჩქიუფი, ხალობაური... ზოდიში ახლაც ხალობური საილუმოლებით ამხალდენ ურეტულ ღანებზე. უფოლად ამ ხეობაში ამადლებდენ რკინის ასანთს — კვესს, კვესაყვების წინაარბები.

ჭიათურის მანგანუმის წარმოება ასე წლის წინათ განუახლებია აკაცი წარეთელს. მის მიერ აღმოჩინოლ „ახალ ამბიას“ შემოსივინებ ფულის სამოვნელო. განჩნდენ მრეწველები და ჩალოვარები, მაღაროები და სასწროები, ქოხები და ღუნქნები, გზები და მილიებიც...

ასე დიდიხად ბურღვათის ჭალაში ქალაქი ჭიათურა. მრეწველები ფულზე ხარბებულნი მფლობელებისაგან იფად ყიდულობდნენ საბადოებს და კუსტარულენ წესით ამუშავებდნენ. მთებში დაემსავსენ ვირთაველები მიკრ გამობრულ ფურჩა უზარმაზარ ზებებს... ოღდენდენ და ოქრის ფასად ყიდდენ ქვის ფასად ნაყიდ „მსად ოქრის“.

საბჭოთა ხელისუფლების წლებში აქ აუნდა ახალი ტიპის ქალაქი, ახალი მაღაროები

და ქარხნები, გაიყვანეს ახალი გზები. ჭიათუ ილისის ნათურამ შეკვეთა, საქაპანო ტრანსპორტი — მძლავრმა ელმაგლებმა, ურიკები — რონოლებმა, ორწონების ბილიკები — საბავრო გზებმა, წყარები და ნიჩაბი — საბურღმა და მეტროთავმა მანქანებმა.

ზურაბ პატარიის სახელობის მაღაროთა სამმართველოში მიწისქვეშა პორზონტებზე გათყვენებული უახლესი ტიპის ვიგანტორი ცხრაფუნსამაგვარი სათითა კომპანიი, რომელიც მუშაობის დროს წნევით მოძრავი ფეხის აუნებს ჰერსა და იტაკს აზეჩენს. ამით ჰერსაც აძვარებს და თავის თვასაც, ოღდენის მარგანეცს ფენას და რონოლებისსაც გზავნის. ასე იზოგება ყოველ ათას ტონა ვიგანტორულ მადანზე 15 კვადრატული მეტრი ჰერგასი ხეტეცე (გოგა).

ამყამად მიმდინარეობს ახალი მექანიზებული კომპლექსის მუშაუნახავების დამუშავებმა. მაღაროლები მალე მიიღებენ 2 ასეთ კომპლექსს 60-მეტრთან ლაგებში საშუალო, ეს კომპანიი წინასწარ აფიქცივით მონტრეულ მასას მიმწვერე ტოთებით ვაიტანს და ჩატეირთავს ვავიგებში, რაც ორჯერ ვაზრდის ლაგების ნაყოფიერებას...

მადნის ხარისხის გაუარესების გამო სიმწვლეების წინაშე აღმჩინდენ ვამდინდორებელი ფაბრიკები. ამიტომაც დიდი სურდღება მიქცა ახალი ტექნიკური აღჭურვა. ჭიათურის ფაბრიკებში დანერგოლია სამჭოთა კავშირში ცნობილი ყველა პროექსი. ყველგან მოქმედებს დისპეტჩერული მართვა. ზოლო მთავარებით დიდი წარმატების ფაბრიკებში მიმდინარეობს ტექნოლოგიური მართვის ავტომატიზებული სისტემის დანერგვა ვიგანტორულ მანქანის 4-6000-ის გამოყენებით.

ჯერჯერობით სამ დიდ მაშინდორებულ ფაბრიკაში მოქმედებს მარგანეცის ექსპრეს-ანალიზატორი „ჟვიროლი“, რომელიც, ნაცვლად 2 საათისა, 5 წუთში იძლევა ინფორმაციას მარგანეცის ხარისხზე. ეს დანადგარი შექმნის საქართველოს მეცნიერე-

ბთა აკადემიის ფიზიკის ინსტიტუტის თანამშრომლებმა. ჭიათურელმა ბუნების ჭიამდებმა საუკუნის შემდეგ შეიტანეს შავი ყვიროლის გარეშე. მაგრამ, თუ ყვიროლა ხნადან მიინც შავი მოღდენება, ეს გამოწვეულია საფლოტაცი ქარხანაში ელექტროღდენის შემთხვევითი გამორეთით.

საქართველოს მეცნიერებთა აკადემიის საბით შექანის ინსტიტუტის მეცნიერი თანამშრომლებთან ერთად ჭიათურელმა გამოგონებულმა მეორად დასამუშავებელ ელემენტში გამოსაყენებელ შემქმნეს ლითონის ნაწილებით გაძლიერებული ზის სამავარი. ეს გამოგონებაც მის მასილი ეკონომიას იძლევა და ბუნების დაცვის ემსახურება.

დიდი ხანია ლენინის სახელობის მაღაროთა სამმართველოში მიწისქვეშა ტრანსპორტის ემსახურებთან სადისპეტჩერი აპარატურა და საირე ვადამკანი ატობაძები.

მაღაროთა სამმართველოებში შექმნილია გამოგონებულთა და რაციონალიზატორთა ბრევლები, რომელთაც ყველაზე უფრო გამოყდილი რაციონალიზატორები მეთაურობენ.

1985 წლის შედეგების მიხედვით პირველ ადგილზე მივიდა ლენინის სახელობის მაღაროთა სამმართველო. აქ ელდელოს უფოსად მუშაობს ლევენ დევიძე; იგი მრავალი მეცნიერელები გამოგონების ფაბრიკა. ერთხელ მაღაროში დიდი ვაბარატის ელმავლეტი მიიღეს. ელმავლეტი ხშირად ვარდებოდა გზიდან. მისი ამოღება მწელდობდა. დევიძემ შეისწავლა ელმავლეტი ჩავარების მიზეზები და შექმნა მასზე დასაყენებელი მარწმასწარებელი მექანიზმი, რომელსაც მაღაროებმა „დევისის სასწრო“ შეარქვეს. დევიძემ წინადადება ელმავლის დამამაღდებელ ქარხანას ვაუზავდა, სადღე იგი მაშინვე დანერგეს.

ჩიათური მაღაროელების გამოგონებები ხშირად დიდ მნიშვნელობას იძენენ. ასეთ გამოგონებთა რიცხვს ეკუთვნის „ბუნარშვილის ჯალბაბია“. ჯალბაბია ჩამოსაქვი-

გამონამუშევრებიდან იტაცებდა უცვე გამოყენებულ ბოქმებს ზელობირელ გამოსაყენებოლად.

ჭიათურელმა ახალგაზრდა მაღაროელებმა ვახტანგ მახათაძემ და ანზორ ლულუნვილიმა შექმნეს მექანიზმი, რომელიც ქანბნისწებული ვაგონის საწმენდელ გამოყენებაში იგი დამაზღეს ჭიათურის მთავარი მექანიკური სახელოსნოში (ღირექტორი ვახტანგ ჩხეიძე). „ვაგონწმენდი“ გაგზავნილი იყო ბულგარეთის სახალხო რესპუბლიკაში ქ. პლოვდივის სათამაშოროს გამოგონებულ და მალე შეფასება მიიღო. მანქანა აძვადება გაგზავნილია ინდოეთის საერთაშორისო გამოფენებზე. იგი დანერგვა ჩვენი ქვეყნის სამთომშობიებელ საწარმოებში და მასზე ვაკცეშულია ლიცენზია სასტავარგეთ ვასაყიდალად.

ჭიათურელები ამყობენ იმით, რომ ისინი ჩვენს ქვეყანაში სასაფრო მაგარგზების პიონერები არან. არც ერთი დასახლება ისე არც დანესკოლი სტავროთი და სამგზავრო მაგარგზებით, ჭიათურა „შავი ოქრის“ ქალაქი. ამ საქმის მესვეური იყო ჭიათურელი მაღაროელი გიორგი დიქცულია. ვაწყულოლას ფინანს ღვაწლში განაპირობა, რომ სამმართველოს მინისტრთა საბჭომ შექმნა სპეციალური ტრანსპორტის (ვაგარგზების) კომიტეტი, რომელსაც ჭიათურელი სპეციალისტები ჩაუდგინეს სათავეში.

ბოლო წლებში ჭიათურელმა მაღაროელებმა მადნის და წესით დაემუშავება დაიწყეს. ამან გამოიწვია ტყეების, საძირებების, ყანებისა და ვენახების განადგობა. ჭიათურელებმა აქაც შეიღეს „დაჯროლი ბუნების“ წყალულების მოშოშო.

1975 წლის აპრილი „ჭიათურისმანგანუმის“ ვაგროთაზე ბის უფროსმა მიხეულ ავჯიქემ შექმნა რესპუბლიკისი განყოფილება, რომელსაც სათავეში ჩაუყენა შრომაში გამობრძომილი, ბეგერი ორდენისა და მედლის კავალერი, მიწის დიდი ქობაჯი, აგრონომი გრიგოლ (ბეჭუელი) ვიგროვაძე. რესპუბლიკისი აგროუბ-

მარკველი
ბიოგრაფიის

ნები დამუშავებულ მიწაზე აშენებენ ტყემლის, ვაშლის, კაკლის და სხვა კულტურების ბაღებს. ზოგან წყალსაცავიც კი მოუწყვიათ და ძვირფასი თევზის ჯიშო მოუშენებიათ. თვალს ახარებს ახალი საერა-გულეები.

ამ გაცივლოშიობილებულ ადგილებში დაწვრივს ზონებიდან გლეხობა ჩამოსახლდა. შეიქმნა ახალი კეთილმოწყობილი დასახლებები. ვისაც ამ ორიოდე წელს ყვირილის ხეობაში არ გაუვლია, ვვლარცენოს ახალი დაბები დაშვენიებულ ხეობის ზედა პლატოებს.

რეკულტივაციის შემდეგ მოსახლეობას საშუალება მიეცა, რომ თავის სოფლის ბოლოში ჩამოსახლებულიყო და ახალი ეზო-კარი გაეშართა.

ჭიათურის სოფლებში, იქ, სადაც მალარობი მოქმედებენ, სახლები მიწისძვრით დაზარალებს ჰვეანან. სმება ზრავაწლიანი ცაკლის ხეივნები, ხეხილის ბაღები და ვენახები, საფრთხეშია კულტურის ძეგლები.

განა არ შეიძლება მალარობაში გამოიმუშავებული სიერცის მოშლაშით ამოცება? ამის შემდეგ მიწა აღარ დაბზარებოდა. ეს პრაქტიკა ტყიბულის შახტებში არის. ეგებ ჟაც დაგვიხერგა. იქნებ აჯონებდა კარიერებზე მონგრეული ხედმეტი გრუნტი, რომელიც მშლავრ დაგვიანებს შორს გადააქვლ. დაგვესაწყობებია იქვე — ლავების თავებზე და საჭირო დროს წინასწარ გაბურთულ ჰუბრებში წყლის ჭავლით ჩავეშვა? იგი შეაძირებდა მოსახლეობის მიგრაციის ხარჯებს, დიდად შეუ-

წყობდა ხელს კულტურის ძეგლებისა და ბუნების დაცვას.

ამაზე ღრის დაიჭირება. ცნობილია ჭიათურის რევიოლუციური წარსული. აქ მოღვაწეობდნენ გამოჩენილი რევოლუციონერები. ერთერთი მათგანი იყო უფლისა ჩინაიძე. მის მარანიში რევიოლუციურ კომიტეტს იარაღის საწყობი ჰქონდა გამართული, იქვე ინახებოდა დარბეული არაუვალიური სტამბის მოწყობილობა. რატომ არ შეიძლება, რომ პერევისის რომელიმე ლამაზ სკვერს აშვენიბდეს უფლისა ჩინაიძის ძეგლი ან მემორიალი. ეს ხომ ახალგაზრდა თაობებს შეახსენებს საამყო წინაპარს. რევიოლუციონერი მშები ბიჭტორ და ვლიყო (ველენი) ბჭირაძეებიც იმსახურებენ ამ პატივის.

ჭიათურასთან თავიანთი ცხოვრებით და მოღვაწეობით დაკავშირებული არიან მეცხრაშეტე და მეოცე საუკუნის მწერლები. ბეერი მათგანი ჭიათურის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმში ღარიბულადაც კი არ არის წარმოდგენილი. უჯვე დრო მიითხოვს. შეიქმნას ბიბლიოთეკა-მუზეუმი, სადაც თავს მოიერის ჭიათურაში სხვადასხვა დროს მოღვაწე რევიოლუციონერების, მწერლებისა და მეცნიერების წიგნები და ექსპონატები.

ესეც ხომ ერთ-ერთი აღზარდელითი გვრა იქნება, რომელიც ახალგაზრდობას შთაგონებს წინაპრების პატივისცემას და მისცემს მომავლის დიდ რწმენას.

ბიორგი ვარაუელი,
„დროის“ საბიოლოგი კორესპონდენტი.

სოფელ ნურთანის მენაიზატორი, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი, პაპა ანგელონას სახელობის პარიზის მუღობელი, საქართველოს ალკ პრემიის დაურეგიატი ღალი ოტაშვილი.

სოფელ მდაროს კოლმეურნეობის თავმჯდომარე ნუგზარ შინაიშვილი.

თბილისის ცენტრალური უნივერსიტეტის სექციის გამგის მოადგილე ნელი კანაშია.

ორი სახელი სასაზღო

ნონა საკიანი

ლუბა ასლანიანი

● მზიურ აფხაზეთში ღღეს ყველა იცნობს ამ ორ სახელოვან ადამიანს. ისინი ერთი თაობის წარმომადგენლები არიან და, ცხადია, მათი მიოგრაფიებიც ერთმანეთს ჰკავს. მათ ერთი გზით იარეს შრომითი დიდებისაკენ.

ორივე ერთ საქმეს აკეთებენ, ერთნაირი მიზნობებითა და შედეგობებით.

ამიტომ ემაყვებთ ავტანონიურ რესპუბლიკაში და თანაც მართა აფხაზებს — ქართველსაც, რუსებსაც, უკრაინელებსაც, სომხებსაც... ყველას, ვინც ღღეს ერთმანეთს მხარდახმარა იღვწის სამომავლო გეგმების ცხოვრებაში განხორციელებისათვის.

ეს ორი სახელი კარგა ხანია ბრწყინავს ავტანონიურ რესპუბლიკის შრომითი დიდების დროშაზე და რაც დრო გადის, ელვარება ემატება.

ნონა საკიანი და ლუბა ასლანიანი. მათ ბევრი აქვთ საერთო. უპირველესი კი მაიალი პასუხისმგებლობის გრძობაა მშობლიური კოლმეურნობის, რაიონის, რესპუბლიკის, მთელ ქვეყნის წინაშე.

ორივე შესანიშნავი მაგალითია იმისა, თუ რა სახელი და დიდება შეიძლება მიუტნოს ადამიანი ქვეშეპირბოდი ალბათა, უხმაურო, საქმის ზედმიწევნითი ცოდნით გაცულმა შრომამ.

იმაში, რომ ზედუღებით რაიონის სოფელ დურდოვის ლენინის ორდენისანი კოლმეურნებმა „დურიდოში“ ერთ-ერთი საუკმეთის მეთურნებმა აფხაზების და მთელ საქართველოს, სოციალისტური შრომის გმირის ნონა საკიანის — ამ შესანიშნავი მოქალაქისა და შრომელის — დიდი წვლილიც არის.

დურდოშელს პირადი შრომითი რეკორდებით ვერ გააკვირვებ, აქ ადრეც იყო და ახლაც ბევრია ისეთი, ვინც შრომაში ტოლს ათავს უდებს, მაგრამ ხორა საქონლის განსაჯორებები გამოარჩევს იმის ვასალორი უხარია, რომ აგრერიგად შეუხამოს ერთმანეთს მაიალი საჭრითი მანქანების მიწვევა და მრავალრიცხოვანი და მტრად სასახისმგებლო მიკოლობების უზნადო შესრულება.

ნონა საკიანის დრ ავტორიტეტზე ნათლად მეტყველებს ის, რომ იგი აფხაზეთის ასსრ სამი მიწვევის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატია.

და ეს იმიტომ, რომ მას ერთხელაც არ დაუტოვებია უუურაღლები ამოჩრჩეველი არც ერთი გახაწული.

ეს იმიტომ, რომ მისი სიტყვა და საქმე არასოდეს დაშორებია ერთმანეთს.

სწორედ მისმა ასეთმა თვისებებმა განაპირობეს ისიც, რომ თიხი წვლია, რაც საქართველოს კომპარტიის აფხაზეთის საოლკო კომიტეტის ბიუროს წევრად ირჩევენ.

როგორც დეპუტატმა, როგორც პარტიის საოლკო კომიტეტის ბიუროს წევრმა, მან ბევრი რამ გააკეთა თავისი შრომობრივი გუდადების რაიონის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების თაობაზე საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტისა და საქართველოს კსი მინისტრთა საბჭოს დადგენილების განხორციელებისათვის.

მისი ჩაის პლანტაცია ყოველთვის სანიდრომადა მოდიოლი, მისი მრავლილი ჩაის ფოთლო ყოველთვის საუკეთესო ხარისხისაა. მან კარგა ხანია, მეთურმეტე ხეიწლეღის გეგმა დიდწარმელო ჩაყურა მეთურმეტე ხეიწლეღის დააღებათა ასევე გაიდგენებით შესრულებას.

ეთიხებ ქალბატონ ნორას ვითებ, თვეწინ თაობის შეჩაეთავან განსაჯორებით ვის გამოყოფილი-მეთეფ.

არც დაღვირებულა, ისე მიპასუხა, რა თქმა უნდა, ლუბა ასლანიანისა, და დიუბატა, სამეფრ ასე თავგადაგებული ქალი იწვიათად მეგულებოთ.

ასეა ეს საერთო აზრია.

ლუბა ასლანიანია იჩამიხრის რაიონის პირველი სტახანოველი მჭაიე ქალების უმა აზუბის, მჭარამ აღღუბისა და (ცაქე ქარდავის შრომითი ცსკოვების გამგებე-ლებულად, მან უღრო ამრალა პირველ გზისგამკალავათა მიწვევები.

იგი პირველად იჩამიხრის რაიონის სოფელ კურდოის კოლმეურნებთა „კურდოლის“ შრომელთა ერთ-ერთ თავგრილობებზე ენახე. დღის წესრიგში დის(კაპიონის) განტკიცების, მანვე ადაი-არეუბების წინა-აღმდეგ ბრძოლის გადღეიფების საციხის იღეა.

უნდა გენახათ, თუ რა სიყვარულით შეჰყურებდნენ თანასოფლებელი ტრითუნასთან მღდარ ლუბა ასლანიანის. იგი მტკიცედ, გულთვარებობით და, რაც მთავარია, უმისამართოდ კი არა, კონკრეტული ფაქტების პირველობით ლაპარაკობდა.

ასე პირველხელად ლაპარაკის უფლება მხოლოდ იმას აქვს, ვინც გულმართალია, სიტყვებართალია, საქმეშართალია, და თუ შეიძლება ასე ითქვას, მთელი თავისი ცხოვრებით მართალია თანასოფლებლის წინაშე.

ღიას, თანასოფლებლის წინაშე, რადგან სხვას შეიძლება თელი აუხვიო, თანასოფელის კი ვერაფერს ვამბობარებ. მან შენი ცხოვრების ყოველი კუთხე-კუწქული იცის.

ბედმა ისე მოიტანა, რომ საკეთილი ოჯანი ვერ შექმნა და მთელ თავის გულის სიბოძის, უნარსა და ენერჯის საერთო საქმეს, კოლმეურნობის ადამაღობას, ახალბედა თანამსაქმეების დამრეგლობას ახმარის.

ამა, ჰკითხებ მის კურდოელ თანამსაქმეებს — ნონა ოსასა, ლლა გოლანძისა, მაღონა ჩაყეტაქის, სხვებსა და სხვებს, მთელი დღე არ მოსწყინებდათ ლუბა ასლანიანისებ ლაპარაკი.

— თუ ლუბას გვერდით ხარ, შეუფლებელია არ აჰყვე, საქმეს გული დაალო, მაქსიმუმ არ გააკეთო, — ერთხმად ასყენის ყველა.

სწორედ ასეთებზე იტყვიან, ცეცხლოვით ქალითა.

რაისაბჭოს დეპუტატი, პარტიული კომიტეტის წევრი, ლენინის, ოქტომბრის რევოლუციის, ორი სტახანო ნიშნის ორდენების კავებელი ლუბა ასლანიანია საერთო საქმის ერთგულელია, მიყვანია თანაგდამის ნაღვლიანი განსახიერება.

ამიტომ უყვარს, ამიტომ აფასებენ...

სახელოვან აფხაზ ქალებზე ნონა საკიანისა და ლუბა ასლანიანისა სათქმელს რა გამოიღვს.

მათი კათლის კიდევ ერთი ოპორტება იყო ის, რომ აფხაზეთის კომუნისტებმა თოვიანთ XXXVII საოლკო პარტიულ კონფერენციაზე ისინი ერთხმად აირჩიეს საქართველოს კომპარტიის XXXVII ყროლობის დღედეგებდა.

ლუბა ასლანიანის კი უფრო დიდი პატივი ერიგა — იგი საქართველოს კომუნისტების წარმომადგენელი საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის XXXVII ყროლობაზე.

ზურაბ ნაყოშია,

„დროშა“ საციალური კომუნისტური.

ცლური ლიმიტისას, როცა დრა-
მატულ სიტუაციაში კომიკურის
ნიჟანს გამოვლიდა; ეს ძალე
ადამიანობა, პაპარა ლიმი-
ტულ ექ სხვა ადაფერია, თუ
არა სულის მოსაქმელი გოგო-
ხეთურ ცეცხლში გამოვლიდა შე-
მდგ ამ მხრე დასწინავეია
ეპიზოდ სავარგული პოლ-
კონიკის ვაილ კურკაციევი-
ლის საბიძოლი მიგარგვი-
იდან. კურკაციევილის პოლია—
აილი ბეკონის გარეუბნები—
აღიანსტაბერი, ნაურკანევი,
პუსტორფი, ბიღსდორფი და
ქალაქის რაიონები—რუმელს-
ბურგი და სილუხის ვაჯაბო.
მანამდე ქი მამაცსა და სახელ-
მანამდე პოლიკონიკის კოს-
ტრინთან ასეთი რამ შეემთხვა:
ერთად მიდიოდნენ პოლიკონი-
კი კურკაციევილი და სერაზეტი
ენობრადოვი უძებ ატყ და
სროლა, ყველ ნაბიჯზე, ხან
წინ, ხან უკან ფეხებდებოდნენ
ნაბიჯები. ვინგარადოვა სიხი-
ვა კურკაციევილს — ამხანავი
პოლიკონიკი, წელში მოიხარე
და ისე იარე, საშვიმა წელგა-
მართეთ სიარულით! უფროსი
შეუცვარა ხელკევისს — შენ
თუ გუზინია, თითონ მოგაკე-
წელო და ისე იარე. ამის
თქმა იყო და ვინგარადოვა
მოკლდნდნულად სარმა გამოქ-
რა პოლიკონიკს და ორივენი
კეცენილზე გაიშრობნენ.
მათ ახლის ნაწიმი გასკდა,
აფეთქების ტალღა თავზე გა-
ღურათა და პოლიკონიკს ქელი
დაკლა. ასე ილიად გადარჩნენ
ორივენი. შტაბში რომ მივიდნენ,
პოლიკონიკმა უხვრა სერაზეტი:
— სიტყვით რომ შემიბარ-
ჩუნე, ამისათვის გმადლობ, ვინ-
გარადოვა! დისციპლინის დარ-
ღვევისათვის კი საყვედურს
გიცხადებ — ვინ მოგვა პოლ-
კონიკითა კლიობის უფლება?
ამ სიტყვეს შტაბში ყური
მოჰკრეს და ბრძანება ასე და-
წერეს: პოლის მეთაურის სი-
ოცისონი გადარჩენისათვის სერ-
აზეტი ვინგარადოვს გამოცხად-
დის მადლობა, დისციპლინის
დარღვევის გამო კი საყვედურ-
ი. პოლიკონიკმა წაიკითხა
ბრძანება და გაციონა, საყვედურ-
ი ამიშოლა და ხელნაწერში
ჩაუმტა: სერაზეტი ა. ი. ვინი-
გარადოვი დაკარგოდნულ იქნას
მედილი „სახარბილო დამსახუ-
რებისათვის“. ვინგარადოვი ამ
ამბავს რომ უყვებოდა წიგნის ავ-
ტორის, ასე ამბავრებს: „ცოტა
ფიციაზა ჩვენი პოლიკონიკი,
თორემ გული კარგი აქვს, თქ-
ვის გული“.

ლიტერატურის ისტორიკო-
სიკა და კრიტიკოსი, რი-

მელომე ნაწარმოებს რომ იხი-
ლავს, ხშირად თავის ცხოვ-
რებისეულ გამოცდილებას
საკეთური შთაბეჭდილებების ა-
ნაწიებს და უხარბილეს შე-
თხვევას და იმ შერბილასაც,
რომლის რომანსა თუ შთახრო-
ბის იგი არჩევს. ამიტომ იშვი-
თად თუ შეცვლება ის კრიტი-
კოსი, რომელსაც ბევრი რამ
უხარბეს ქვეყნს, ბევრი რამ
განუცლიდა, რომელიც ვერდნო-
ბა არა მხოლოდ უჩვეურო ცოდ-
ნას, არამედ თითონაც ვალუ-
ტრია ამქვეყნიური ვი-ვაგლა-
ი და ჭირთა თქმნა. და მე გეო-
ნია, როცა ვიგორე ლიმიტი იმ-
ზე დაწერილი წიგნების მიმო-
ხილავს აციემბად, უშალ თავი-
ნი ნახაბი და განცდილი ომის
სურათები ავხლდებოდა; ეს მე
ფასს სძენს მის ნაწარმოებში
და სინაღმივალს („შენიშნე-
ნილი ქართული პროზაული“), რომ-
ელიც ორივედათაიან წლებში
გამოკვეყნდა; ლიმიტის ამ ნაწ-
არშივე საუფუქლიანად, საქმის
კლდითი არის გარეული და
შეფასებელი ის ქართული რო-
მანები და მოთხრობები ომზე,
რომლებიც ამ დროისათვის იყო
გამოქვეყნებულ: ავტორი ძალე
აქ შეფასებას აძლევს ლეო ქო-
აქელის ცხობილი რომანს „მთის
კაცს“ — იცავს მას უსა-
ბრძოლო თარღსმისსაგან: ვი-
გორე ლიმიტიმ შესანიშნავად
ახსნა, თუ რაჯა ვაიარა მთის
კაცმა ბათუ ქართულ და რამ
აიყვანა დარე წერა-კითხვის
რეკლამირა გულგუჯი გასაკვი-
რული ინტელექტუალური სი-
მღელმდე; იგი ბათუ მაგალი-
თზე ვაკცონის ხალხური სიბრ-
ძნის იმ საუნჯეს, რომელიც
ძველ კოლხეთში თაობიდან თა-
ობის გადაცემითა და რომელ-
მაც ახალ დროში პირეა ნიდა-
ვი თავისი ვაჟურჩქენისა და
ფართოვად ვარცელებლისათვის;
იმ ძველ ხალხურ სიბრძნის
კოდექსში თავისი განსაზღვრუ-
ლი ადგილი ჰქონდა მიუთუნე-
ბული ადამიანის ყოვლისმე-
გობნებასა და კაცის ალიო-
გაც გუმნასაც, წინასწარგანონ-
მასაც. კაცისისათვის გაჩაღე-
ბულ ცხადე ბრძოლებების დროს
ბოძუცი ბათუ ასე არიგებს მა-
ნუხას: „მტერი რომ ასე მოგვი-
ახლოდა, ამაზე ვარბათებს ფი-
ქრია...“ შემდეგ ბოძუცი მეგობრ-
ასწავლის ახალგაზრდას მოს-
ადნდელი განსაცდლის დროს
როგორ გადარჩიონი სახალობ-
ილითაი შემოსროლი მტრე-
ბისაგან, და მასძენს: „ხედავი
ცხოვრების თანამშავარია. მას-
თან ბრძოლითა ალიც ისევე
შევიღს ადამიანს, როგორც
გონება. ხშირად კი უფრო მე-

ტადაც, რადგან თუ უეცარი
ხიდავი, უნაწილი უნდა იყოს
შეცვლა; სხვადასხვა თვალს
გაახსნეს!“. ბთელ რომანში
ხარგასმული აქტორი რალი
გუმანისა და ქვეცოხიებისა
რასაც მუდამ მნიშვნელო-
ვადილი ვერა ქიაქელის შემო-
ქმედებებს; კრიტიკოსმა სწო-
რად ამოიკითხა ის თავისებური
სინთეზი რეალიზმისა და რომა-
ნიზმისა, რაც ვინადა დაბა-
სითაბეგლია მარტო ქიაქელის
შემოქმედებისათვის კი არა,
მთელი ქართული შვერლობი-
სათვის.

ასევე საუფუქლიანად არის
ნაწარმოები ვახტანგ ლენმა
შენგეგობის „წითელი ყაყაბი“,
რადგან ვეტყვობ: „მართალი
ნივლელები“. თინა დონეაშვი-
ლის „ვერი მატაკები“, ბირის
ჩჩეძის „შეგადასილა“, სერ-
გი კლიაშვილის „დაბრუნე-
ვა“, მიხეილ მრგვლისვილის
„სხარატონი კერა“ — ხალქმე-
რობა ნაწარმოებები; კრიტი-
კოსმა ნათლუკი, რომ ქართ-
ულმა შვერლებმა მეტნაქლე-
ბად, წარამდგინა ობეცენი
მთის მონაწილე საპტოთა ადა-
მიანის ისტორიული დაწეოლი და
საქმე, შთანთქმობას შემოე-
ხანეს ქართველი დეფიერია
და, წარამდგინა დეფიერია სახე-
ები; ნაწარმის დასაქარულს ვი-
ორე ლიმიტი აღნიშნავდა:

„პროზულ ნაწარმოებს შე-
უარაღებელი თვითი შეა-
ტყობ — შეთხზულ-გამოიწილი
ამბავზე ასე ავებულო, თუ
შვერლობა იყოს ის საგანი, რომ-
ელი შესახებაც წერს. ამ მხრე
პროზა ყველაზე მეტად, ყვე-
ლაზე მოძინებზე ვაქარია... ცხა-
და ცხოვრების კარგი ცოდნა
თავისათვის ვერ წარმოშობს
კარგ მხატვრულ ნაწარმოებს.
ჩვენი პირთა ყოველთვის მოი-
თხოვდა არა მოძინების—დე-
ფიერობისა და მხატვრობის
განუფუქლობას: დეფიერად სწო-
რად და მხატვრობად ულიონ
ნაწარმოები აღარბობს, სახელს
უტებს დიდალ დეფიერად ყალ-
ბა — აჩენებს, შლის, ხრწნის,
მხატვრულ ფორმას. მხოლოდ
დეფიერად მაღალმზარისინი და
მხატვრულად უხალ, სრულ-
ყოფილი ნაწარმოები სარგებ-
ლობის საბჭოთა მეთხველის სი-
ყვარულითა, ჩვენი მეთხველის
დამსახურებელი სიყვარული
შემოიქმნის ქართველ შვერლობა
არ თუ ისე მცირეცხოვანმა
ნაწარმოებებმა. ეს ავადდებუ-
ლებს ქართველ შვერლებს, გა-
უშარბოლად პარტის მხრეზე
ღობა, არ მოწუნენ ხალხს, ხა-
ლობს ინტერესებს, ხალობს ვი-
თა სულ მუდამ წინ არიონ“.

ამ მძალი იდეურითა, ხალ-
ხურობითა და პრინციპულობით
არის მნიშვნელოვანი ვიორე
ლიმიტის ყოველ შრომა, რომ-
ელიც — ვახტანგის — საბჭო-
ლიტერატურის — საბჭო-
ხარბილების — ავტორის პირბო-
ბა — დაბრუნებულ ვაქარა ვაქა-
ვი ლიმიტის თვითილი გამო-
კვეყნებიდან აქ უნდა დავსა-
ხელოთ „ეროვნული კულტურ-
ის ნიშნური კონცეფცია“, „ინ-
ტერაციონალიზმის და ერო-
ვნული ერთიანობა“, „რა არ-
ის ზოგადსაკაცობრიო“, „ხა-
ლხური და ეროვნული“, „ერ-
ოვნული ცნობიერება ერო-
ვნული ენა, კულტურა და სა-
ბოლოება“, ისტორიული მექმი-
დრობითობა“, „სამშობლოს
სიყვარული და ერთიანობის
გრძნობა“, „სოციალური
რეალიზმის შესახებ“, „ერო-
ვნული ხასიათის პრობლემა“,
„ეროვნული ლიტერატურული
ლიმიტის შესახებ“ და სხე.

ვიორე ლიმიტის ამ ნაწარ-
მებში ნაილად არის გარკვეუ-
ლი საბჭოთა ეროვნული კულ-
ტურების გაფუქრებისა და
წარსული პერსპექტივები. აქ
ავტორი აღნიშნავს, თუ ეროვნუ-
ლი კულტურა თანამეგობრობაში
რაოდენ ცხოველი ძალისი-
ლება შესწევს საკეთარი ერო-
ვნულ ფსევსაც, საკეთარი ერო-
ვნული ენერგია, ეროვნული
ენას.

ვიორე ლიმიტი ეკუთვნის
სოციალისტური რეალიზმის იმ
მოწინავე თეორეტიკოსებს ის
რიცხებს, რომელთაც წინ მი-
ყავთ ესთეტიკური აზროვნება,
მრავალეოცხი საბჭოთა ლი-
ტერატურის ორმა ანალობის
საფუძველზე ისინი ადვენენ და
განსაზღვრავენ თანამედროვე
მსოფლიო ლიტერატურის გან-
ვითარების ახალ კანონმოთე-
რების. მხატვრული სიტყვის
ისტატებთან ერთად, ისინი ჰკა-
დვენება ახალ გზებს საკეთარი
ენა კულტურის მშენებლობის
გზაზე.

სსრ კავშირის მეცნიერებათა
აკადემიის წევრ-კლასიკონდე-
ნიკი პროფესორი ვიორე ლი-
მიტი სიჭაბუკის წლებიდან, რო-
ცა მან დაბთავრა გორკის სახე-
ლობის ლიტერატურის ინსტი-
ტუტი, ცხოვრობს და მუშაობს
მოსკოვში; იგი უღრმესი ინტე-
რესითა და სიყვარულით ადევ-
ნებს თვალს ქართულ საბჭოთა
შვერლობის ვითარებას, შეხვა-
რის მის წინსვლას და პრაქტი-
კული მოღვაწეობითაც ყოველ-
მხრე ხელს უწყობს ქართული
კულტურის გაგანას საკავშირო
და მსოფლიო ასპარეზზე.

ლაპარაკების სწრაფი და მიხვედრადი წარმართებით. მან ყოველგვარი დაბრკოლების გარეშე დაამყარა კონტაქტი თავისი ხალხთან.

პეტრუსის მონობიდან გათავისუფლება იშვიათ გამოჩენილია უნდა ჩაითვალოს. მონათმფლობელობის კლასიკური ქვეყანაში, საბერძნეთში, მონა ან ითვლებოდა სრულფასოვან ადამიანად. მისთვის მოქალაქეობა იყო სამხრეთის სამხრეთ-აღმოსავლეთში მდებარე მას ვადალუზიას უზარმაზარი ზღუდელ და თავისუფლება დაუბრუნებია. უცხოელები (მეტეცელები) ათწინა სრული უფლებებით არ სარგებლობდნენ. იმდროინდელი საბერძნეთის თავისუფალი მოსახლეობის შემოსავლის ერთ-ერთი წყაროს მოქირავებულები წარმოადგენდა. მონობიდან თავდახდა მისი მკაცრობით სარსებდა საშუალებით მოპოვებულ ამ გზას დასდებოდა.

ერთ ვარემოვებასაც უნდა მივუძღვინო ყურადღება: მოქირავნი მეომრებიც ასევე დანიშნულნი იყვნენ განსაღი, ათლეტური აღზარების პრობლემა, რომლებიც კარგად ფლობდნენ სამხრეთის სეზონების საიდუმლოებს. ამ მოვლენასთან დაკავშირებით საყურადღებოა ქსენოფონის ცნობა. კირსოს იმ პირებს რომლებსაც მოქირავებდა შეკრება ველსობიდან განსაღი, ბრძოლაში მათი მათი მისეა შეკრებილები მათ სანდრებითი განთქმული მეომრებისგან განსხვავდნენ. სინამდვილეში ასეც მოხდა. ბერძენი მოქირავნი იმ არმიამ დაამტკიცა, რომ შემთხვევითი მოლაშქრებისგან არ შედარდნა. მას ღირსეულად და მამულურად მსახურობდა, გადასახად უმარტივად დაბრუნდება და სამშობლოში დაბრუნდება. ბედის უქედმართობით საბერძნეთში გადასარბოლი მაკრონიც ამ საუკეთესო მოქირავნი მინდვდა.

მაკრონიის ქვეყანაში მიხედვით პეტრუსის თავისი ენაზე დაუბრუნებელი ჰქონია. როგორც ჩანს, სხვა ქართველებთან ურთიერთობის საშუალება მანამდე მას არ მისცემია პეტრუსის არც ისე პატარა ყოფილი, შობილობით ვარემოსთვის იმის მოქუყვებით. ამხვე მუქველებს დედამისის ცოდნა, მეს მშობლიური ენა მანამდე გამოიყენებდა, როცა ამის უშესაძლებლობა მიეცა. პეტრუსის ზე მძაფრად იმომქალად ადგილობრივი მოსახლობის ლაპარაკის გაგება. ჩანს, მიომარს ბერძენი უფლებია იმის შესახებ, თუ რომელ ხალხს ეკუთვნოდა მაგარამ ვერ მოუკვლევია ამ შემთხვევაში შეკვდა, ხელიდან არ გაეშვა საუკეთესო მოქირავნი და დედინათ თავისი წარმომავლობა. ადგილი შესაძლებლობა, რომ ადგილობრივი მოსახლობასთან გამოლაპარაკების ნება სტრატეგოსის

არ დაერთო. ამიტომაც მისი სიტყვები თითქმის გაუგებრად იწყება. „მე ვფიქრობ, რომ ის ჩემი სამშობლოა და მე მსურდა მათთან დალაპარაკება, თუ ამის საწინააღმდეგე არაფერი იქნებოდა.“ — ასეთი ვერცხვითი მიმართება იგი ქსენოფონის ნებათავე ბერძენი სტრატეგოსის დიდსულოვნებით არ იყო ნაკარნახევი. მას სულაც არ ანატრეტებდა საბერძენი იყო პეტრუსის, ან სად იყო მისი სამშობლო. ნებათავე გამოწვეული იყო აუცილებლობით.

ქსენოფონის სათვარი სიმშვილით გადმოგვცემს ამოღულ-კრებულ სიტყვებს იმ მომენტზე, როცა სპეციალური უფლებას ითხოვს, გამოლაპარაკებოს მეომრებს, რომელთა ენაც ვაიკავი. ვინ იცის, რა გულისკვრით მიიღოდა იგი სტრატეგოსისათვის, რომ დაედგინა თავისი გვარბობა. „მე ვფიქრობ, ეს ჩემი სამშობლოა.“ — ეუბნება ქსენოფონის. ისტორიკოსიც ისე გადმოგვცემს ამ ამბავს, თითქმის ჩვეულებრივად მოგვლენა იყოს და დამატებით ერთ სტრიქონსაც არ უთმობს, თუ რა განვლილი ამბობდა ამას პეტრუსი. ქსენოფონის საცხადო იშვიათ მოვლენას სათვარი გულგრილობით გადმოგვცემს. მისი თხრობის ყურადღებობის ცენტრში რჩეული ხაზობს ელენების სიხიდათი სასულე ლაშქრობის აღწერა იღვა. მას არ ანატრეტებდა „პარბროსი“ ამოქირავნის წარმომავლობის საკითხი.

პეტრუსის „აბანასისი“ დავილი დათმობს იმის გამო, რომ მან ბერძენი მოლაშქრების მაკრონიისთან უსამართლო შეტაკება აკეთინა. იგი, მოავარია თუ არა საქმე, მაინცე ვაქრა აუნიდა. ქსენოფონის მოთხრობაში უნდა პლანზე გადმოიხატოს ბერძენთა მოგზაურობის სცენების გადმოცემა. ელენები ზოგან ბრძოლით, ზოგან შშვილობიანად მიიკვლევებენ გზას და უახლოვდებიან მესამე მობილოს, იმედო ჰქონიათ, რომ დაითვს თუ გვიან მიალწევენდნენ. მართა ერთად მიალენის გზას ადგა კაცი, რომელმაც სამშობლო ითვია მაგარამ როგორც უცხოელები სწრაფად დარგა. მხოლოდ ამ სდღეს დარჩა იგი თავისიანებთან: სისმი დღეს ქსენოფონისმა ბერძენი მოლაშქრებისათვის ისეთ ბედნიერ დღეებად ჩათვალა, რომ რამხვე თქმის დღემოლი ამოკონია. მან ერთი სიტყვითაც კი არ აღნიშნა იმ პირობების დამახასოებმა, რომელმაც ასე უპოტივებულად ატარა უცხო ქვეყნებში ბრძოლითა და ხერხობით დალილი-დაცხელი მყოფობა. უცხოები ქართველებს მანდც საბოლოოდ დემშვიდობა გაუცხოებულ სამშობლოს.

სიკვდილი სიკვნი მსხვერპლი

● არიან ადამიანები, რომლებიც თავიანთი შემოქმედებით მოხვედრებიან, ყოველდღობით მობობ, მხოლოდ სიკვნი თესვენ ირგვლივ. ისინი უშტკენეულად თმობენ საკუთარი შემოქმედებისათვის სიკვნი დასაწყისს — სხვათა კეთილდღეობისათვის, სისაზღვრისათვის, და თუ ამ მიმართულებით გადადგმული მათი ნაბიჯი მხოლოდ სასიკეთო აღმობრუნება სხვისთვის, თავად მორალური კმაყოფილებით იცხებენ და ინსებულებენ საკუთარ დანაკარგს.

ასეთ ადამიანთა რიცხვს ვანეკოვებთა საკუთარ ცდილს მსახურათა კავშირის მდგომარეობა, ახალგაზრდა მსახურთა და ხელაღივებამოქმედებთა ვაერსთანების ხელმძღვანელი მამია ახმაბი. ის უკვე რამდენიმე წელია, სათავეში უდგას ამ ვაერთიანებას და ბევრი სასიკეთო საქმის მოთავსა. მას აქვს უნარი, გამოინახოს საერთო ენა ახალგაზრდებთან და გულწრფელად გაიზიაროს მათი ტკივილი და სისარული. ამ ცოტა ხნის წინათ მას 50 წელი შეუსრულდა და საზოგადოებრივი საქმიანობით დე შემოქმედებით ვართლავს, თავისი დაბადების თარიღი, საკუთარი ასაკი მოვლენებით გაახსენდა. ჩვენ, მისმა კოლეგებმა, ვაღებულად ჩავთვალეთ თავი, როცადვე თბილი სიტყვა გვეუბნა მისთვის, მით უმეტეს ისეთი ადამიანისათვის, რომელსაც პირად საქმესთან ერთად ზოგჯერ საკუთარი ასაკი „აგვიწვდებოდა“.

მამია ახმაბი რამდენიმე წელია, აქტიური შემოქმედებით ცხოვრებით ცხოვრობს. ხშირად მინაწილებს როგორც რესპუბლიკურ, ისე კავშირით გამოქვეყნებებზე. არ სტრუვს არც ერთ საზოგადოებრივ ღონისძიებას, დავაშირებულ ქართულ სახვით ხელოვნებასთან. მისი სწავლებებით ყოველდღობს გამოირჩევა ავტორისული სიზარბლი, უწყობლობით. მისი თამბიქა: მშობლიური საქართველოს აწყობის და წარსულში იღებს

სათავეს, ცხმარება მის ყოველდღობურ ცხოვრებას. ვატყვებით ხატავს მშობლიური მიწისა და მშის თავისუფლებას. მშობლივად ადამიანთა მსახურად ხატავს, მისი ფერწერა ისეთივე ნათელი და სლბა, როგორც მსახურის ბუნება, სისათით. მამია ახმაბის ნამუშევრები „ქალი — ლეველი“, „სიღი ბენი“, „ქართული ჩი“, „ვარის ჯვარი“ და სხვები, მრავალჯერ ყოფილა გამოცხენილი, როგორც ჩვენთან, ისე ჩვენი ქვეყნის ფარგლებს გარეთ.

მამია ახმაბე მყოფხედი საუკუნეა აქტიური შემოქმედებით და საზოგადოებრივ საქმიანობასთან ერთად ექვსა მყოფი პედაგოგურ მოღვაწეობას, ექსპონირებას ახალგაზრდა თაობის აღზრდის საქმეს. იგი სხვადასხვა დროს ასწავლობდა ხატავს ბუმბინის სახელობის პედაგოგური ინსტიტუტში, ქალაქ ვორის ბავშვთა სასახლეო სკოლაში, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, სადაც დღემდე ხელმძღვანელობს სახვით ხელოვნების განყოფილებას — არის ხელოვნების ისტორიის და თეორიის კათედრის დოცენტი. მამია ახმაბე თავისი შემოქმედებითი მოღვაწეობის სიმწიფის ასაკში შევიდა.

უახლოვს დროში საკართველოს სსრ დასახლებულ მსახურის მამია ახმაბის პერსონალური გამოქვეყნება გაიხსენება ქალაქ ვორის ბავშვთა სასახლეო სკოლაში. ეს გამოქვეყნება ბენდირად ემთხვევა ამ შესანიშნავი ადამიანის შემოქმედებითი შრომის 30 და პედაგოგური მოღვაწეობის 25 წლის თვის.

დარწმუნებული ვარ, გამოცხენას დიდი წარმატება ექნება.

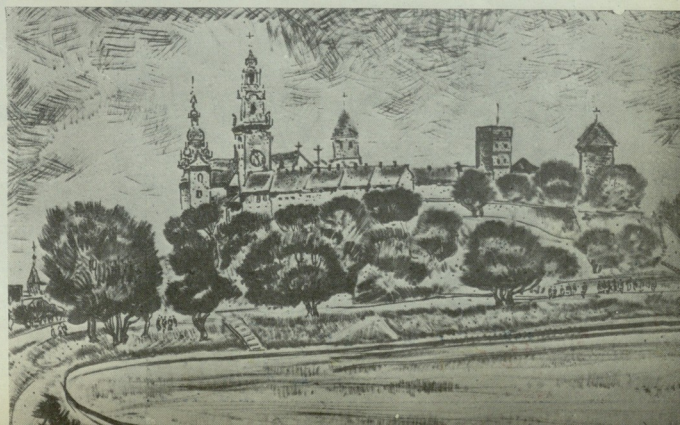
ახვერად, მსურს შევასრულო სისამიფიო მისია და გურნალ „დროის“ მყოფხველს შემოქმედების მამია ახმაბის შემოქმედების რამდენიმე ნიმუში.

ილიკა ანაშუკელი

ინტერნაციონალური პეიზაჟი
ეროვნული
გინელოგიური მუზეუმი

კრავიცი.

შინა ახობაძე

საპროვალის სარ მამ-
საქიანოლი მხატვარი

შეიქმნა იმეგნა
სოფლი მონასტერი
სოფლი ატენი
სოფლი გორიჯია
გოანე
უანასელი მხატვარი

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ექსკურსია ქვათახევში

ზემო იმერეთი.

სამშვილდი

გერმანიის
საბავარიის

ალაზნის ველზე

აქ დათვრეს ზევის ზერებმა,
სილურჯემ და სილამსემ...
რა ვენა, ახლო მესიზმრებმა,
გოგო, შენი სილამსე!

კაბაჯაიწებულნი
რუს მიჰყვები, მიხარხარობ!
მწყველს, დაამწყველო,
რო გაგიტყდი, მიყვარხარობ!

თქვი, სიცოცხლე რამ აანთო,
მეტი არა მიამბო რა.
კონცა თავის მოჭრაა, თუ
სიყვარულის მეტაფორა?

სურათი

სულ გაშიშვლდა ხეობა
აოშიელ ახობად.
ფესვი გუთასს მოება,
როგორც უთანხმოება.

არაფერი მინდაო,
არაფერი ამათი —
ჩუხჩუხებდა მინდორზე
წყარო, როგორც კამათი.

მოუთმინლოა

თუ დამტოვებ,
სულარ მოხვალ,
დამიღამე
ულამოდ ხვალ!..

თუ არ წახვალ,
ალარ ვითმენ:
გამითინე
ამლიმითე!..

პარი

დაფაცურდა ქარაშოტი —
დაფა-ზურნა ნოემბრისა...
ქარო, ქარო, ქა!.. ვაშორიდი,
ეს რა თვალს მოგვბრძოცა?!

ისე გაფაციცებულნი
დავრიე ფურცელ-ფოთოლს,
შინით მართლაც მიცემს ვულო,
ვი ჩემს დღეს-უცემს მოთოვს!

იქნებ, ქარო, საქმროს ელო
და ეს საქმრო ზამთარია?
მაშინ სხვა სჯობს სამოსელი,
რაც მართალი, მართალია.

ჭერი თუ ყვითელ კაბაში ხარ,
თოვლს მოისხამ, როგორც
შხითევს...

მაგრამ ისე კაბასი ხარ,
რომ ზამთარიც არ შეგირთავს!

სიკაასე ნახე მაშინ,
ნახე მაშინ ქშენა-ბერვა,
თუ კვლავ მართო დარჩი
სახლში,
შე უკვდავო შინაბერვალ!

მაგრამ მაინც ბარაქოლა,
თუ ჩინი გუბრს იმზე ხეთა!
ქარო, ჩაფელო ბარემ ქალად
და მეც ფოთლებს მიმახვებტე!

დაფაცურდა ქარაშოტი,
დაფა-ზურნა ნოემბრისა...

გზა

გზა მიზანმდე გაიზარდა,
თუ შემეცირა ვადა?
დღესაც, ხვალაც, გაისადაც
მწვავდეს, როგორც მწვავდა

თავარა მზე თბილისური
თუ მიფარხნის კალით,
შენი ამბებს თბილო სუნი
და სიცოცხლე თვალთა.

თორემ ზეცა დამედვრება,
ზღვას დღარავს თოვლი
და საღვლაზე სასიმღეროდ
თოლიები მოვლენ...

თუშეთის გზაგზა

შე ნაწარლიან უპენი
ვერ გამოყვას ვერსათი.
მთას გადსდის ღრუბელი
აღულებულ რიქსავით.

წვიმით ფესებს თეთრ კურებს,
გადაკოცის ქვათა ხეცს,
ჩანჩქერებს უტკაცუნებს,
როგორც ვერცხლის
მთარაბებს.

მოზარბანეებს შორევიში
მთარე ნაქტივარო
და ფესვენს ულს შორევიში
მარტობელი იფინი.

სახლს ცარიეგლს, ოც-ოც ცალს,
ალარ ეთქმის სოფლოცა?
გულში სვედა მოცოცავს,
სედა — თითქმის ობობა...

მაგრამ ჟინით საესენი
ფურს უხმობენ ირმები!
მზეო, მუხბლო გხსენი,
მთაო, ნუ მეტრიები...

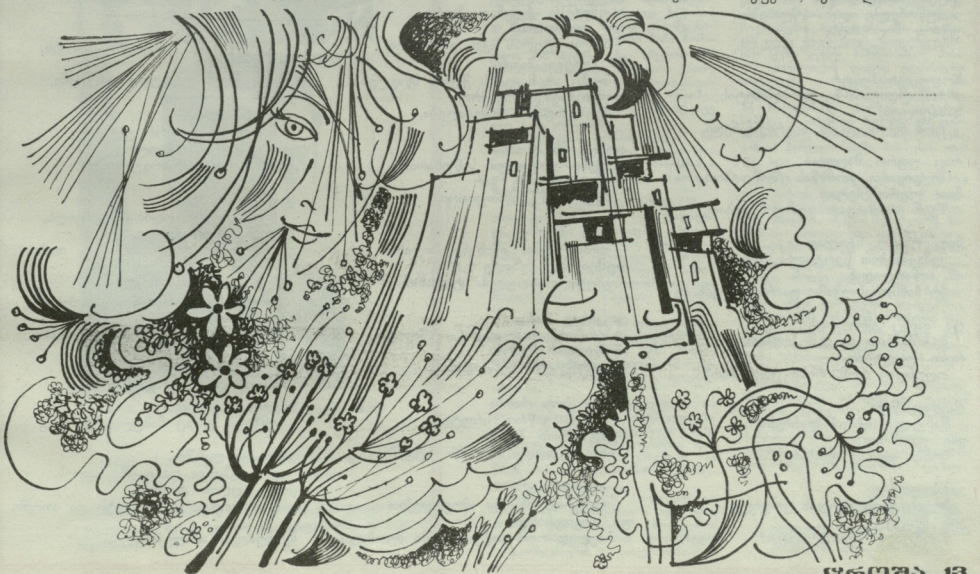
სიზმრისა

გახაფხულაო, არ მინდა
შიშარო, მიკვიბარო,
რად აწალ ამინდო:
თოვლი წვიმს, თუ წვიმათოვს?

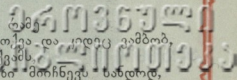
ველარც მე და ველარც შენ
ქინს ვერ გავიდვოლებო,
იღოვ, არ შეგარჩენ
ტანზე ატმის ყვავილებს!

გათქმევიებ, გრძნეულო:
„შენ გეკუთნი ბედითო,
ბიჭო, გადარეულო,
თვითონ მოვალ... მე თვითონ!..“

მსურს, სიზმრის მოგონილო
ალარ გამინაბრო,
მეფე რომ გეგონებო,
მეფეო, მეგობრო!

მეგობრები ამ დღეს...

ძვირფას მეგობარს,
ვინც საქვეყნო საქმეზე ფიქრობს.
როგორც იტყუა
ჩვენი დიდი პოეტი თვითონ...

თანამედროვეს,
გერგილიანს, ცხოვრების სარკეს,
არ გაყოფდა
ვისიც ქვეყნად სიტყვა და საქმე,

აწუხებს ვისაც
საღვთისო ფიქრი უღვივებდა
და ცხოვრობს მხოლოდ
სინიდისის განკარგულებით,

ღირსებას იცავს
და ადამ-წესს ოდიოზან ყოფილს,
თოდის დროს თოფი
უპყრია და თოხის დროს — თოხი,

ვინც დგას მარტენთან,
პროტესტს ადგენს და აგებს ჰესებს,
მოკლილობის ქაშს
წაიკითხავს ვინაც ჩემს უღმკესებს,

ვინც ჯერ არ არის
საქმის არსში და მოვა მაღვი,
იმედის თვალით
უშვტერს ვინაც მამულის ხვალავს,

ვინც ყიზლარშია,
ვინც გზაშია და თავზე ათოვს,
ვინც უფლის ტაძარს,
მაცხოვრისკარს, გერგეტს და ათონს,
შე ვუძღვნი ამ ღმკეს..

საოამოობით
ვინ ვარ ხოლმე, ვუსმენ „ერემიას“
და ხვლავ ერემს,
გაჭირვებით ვისაც დღე მიაქვს,

ვხვლავ სიმღიდრეს
აუწონელს, დიბა-ატლასებს,
უჭირს მილიარდს,
რადგან აღარ უჭირს ათასებს,

ხოლო კოსმოსურ
ზომადიდან ჩვენი პლანეტის
სასაილოლა,
რომ თქვას კაცმა, სიგრძე-განვლი,

რაც უფრო მაღლა
მივდივართ და მიწას ვშორდებით,
მით უფრო მეტად
ჩვეს ერთმანეთს ვუახლოვდებით,

მით უფრო ნათლად
ვემგანებით წერტილს პაწიას,
იმ სიმაღლიდან
არ ჩანს, რას ვუკამთ და რა გვაეცვია,

და მაინც ერთობის
ვეყიშვებით და ვემუქრებით,
რისი უფლებით,
ოღონდაც რომ, რისი უფლებით?

ისილაც წავა
წამავალი, აქ ვინ დარჩება?
ვთი უგონოთ;
ბოშიმ ფუჰად დაიხარევა.

გამოქვერა
ზუგას ვილა, როდის ყოფილა,
ვინ მოატყუა
წარმავალი წუთისოფელი?

მავანი იტყვის:
თუ ასეა, ცხოვრებაც არ ღირს,
რად გვახარო
ნერგი, ვილას აუფო სახლი,

თუ თავზე მაინც
ვადამიცილოს მძიმე ბორობალი,
ნელა მწიფდება
თუკი მუდამ ჩვენი ხორბალი,

თუ წამით მატებობს
მძირილი ვარდის სურნელი,
მიხიბარი, თავი
ასე რაღამ მოვისულელი,

თუკი ისედაც
მტვერია და მიწა ყოველი,
თუ ყვდება თავად
პოქერისი, თვით ბუთოვენე,

თუ თვალ შოთაც
სიზმრად სახავს კაცთა ცხოვრებას,
თუ ამა ქვეყნის
არაფერი გვემხსოვრება,

რა არის ყოფა?
რას შეეჯალა თავი, მიხიბარი?
რით განსწავდება
ღარიბისგან კაცი მდიდარი?

და ვინ ჩაუღაპა
უშეტყცი ქვეყნად პაერი,
ვინ გაიკითხოს?
ბოლო ყველას აქვს ერთნაირი.

შე ვეტყვი მევანს,
თუძე არ მივიყარს ჰკუის სწავლება,
თუძე მსგავსი ფიქრი
შეც ხანდახან მომეძალება,

თუძეც მსგავსია
ჩვენი ყოფა და საწუხარი,
თუძეც არც მე ვარ
ბედისიგან ნასათუარი,

თუძეც მეც მამავე
თშიმ ცოში, ვწიწკნე ბალახი,
თუძეც მეც ვხილუ
გაუფალი სოფლის ტლაახი,

დეკარტე მამა
პირტიველამ, დედა — წვილი,
თუძეც არა შემჩრა
სიყმამუვილის სანახავიდან,

ორივე ბიძა ჩარჩა
ქერჩის ვიწრო სრუტეში,
თუძეც ერთი ბეწო
არა გვექონდა ობლებს ნუგეში,

დავიზარდვინთ,
ერთობის მხარში ამოვუღვექით
და დავიფრინეთ,
მოკლეთ რომ ვთქვათ, ყამი მუდრეგი.

მავრამ სხვა ღამეზე
მსურდა მითქა და კიდეც კამბობს,
პოეტის ნაივანებს,
ვიცი, ხალხი შორინებს სახლად,

და მეტაფორის
ყამი თუძეცა ქარივით ჩადის,
აღმაინის რჩება
ქვეყნად უცვლოლი ხატო.

მშვერად რჩება
ხოლმე ნერგი და საქმე კაცის,
სამას წელს ითვლის
ჭუმის ფერღზე გოროზი ცაცხვი.

მუხა მეტ ხანს სძლებს,
უფრო მეტხანს ცხადია, ძელქვა
და ჩემზე მეტი
არის ჩემი პატარა ბეჟა.

მას სასაცილოდ
არა ჰყოფნის ატომის რისხვა
და უფრო უყვარს,
მინდღრის ვარდ რა ფერებს ისხამს,

და ქიანჭუქლას
რომ უღარებს ვეება სპილოს,
გაიტრუნება,
ჩაფიქრდება და იმას ცდილობს,

როგორმე ჩასწვლეს
საგანთა არსს, ბუნებას მარადს
და რასაც ფიქრობს,
ჯერ-ჯერობით, თავისთვის მალავს.

ძვირფას მეგობარს,
ვინც საქვეყნო საქმეზე ფიქრობს,
როგორც იტყუა
ჩვენი დიდი პოეტი თვითონ...

თანამედროვეს,
გერგილიანს, ცხოვრების სარკეს,
არ გაყოფდა
ვისიც ქვეყნად სიტყვა და საქმე,

აწუხებს ვისაც
საღვთისო ფიქრი უღვივებდა
და ცხოვრობს მხოლოდ
სინიდისის განკარგულებით,

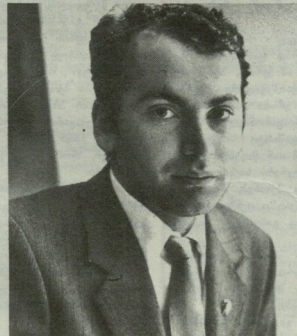
ღირსებას იცავს
და ადამ-წესს ოდიოზან ყოფილს,
თოდის დროს თოფი
უპყრია და თოხის დროს — თოხი,

ვინც დგას მარტენთან,
პროტესტს ადგენს და აგებს ჰესებს,
მოკლილობის ქაშს
წაიკითხავს ვინაც ჩემს უღმკესებს,

ვინც ჯერ არ არის
საქმის არსში და მოვა მაღვი,
იმედის თვალით
უშვტერს ვინაც მამულის ხვალავს,

ვინც ყიზლარშია,
ვინც გზაშია და თავზე ათოვს,
ვინც უფლის ტაძარს,
მაცხოვრისკარს, გერგეტს და ათონს,
შე ვუძღვნი ამ ღმკეს..

სხვა დამსახურები

ქარანა „სოხმელსაწყის“ ბრივადი ნახა ბაგანა.

სოველ ახალსოფლის კოლმეურნობის მენეჯერი, საბაგო ნიშის ორდენოსანი ნახა აბაშიძე.

თბილისის სხედლმწიფი რევიზორტების ქიმიის ფაქულტეტის მენეჯერი კურსის სტუდენტი ბესიკ ბუნუაშვილი.

ყოველი ერის ცხოვრებაში არის პერიოდები, როდესაც მისი განვითარება პოტენციურად სულიერი რწმენით მარტოობდა და განვითარება ხილვით, ამ მხრივ ჩვენი საგულის 20-იანი და 30-იანი წლები ქართული მწერლობის და მეცნიერების ნამდვილ დღესასწაულად წარმოგვიდგება.

სწორედ განხილულად ვარაუდების ეპოქაში იყვნენ ადამიანები, იყვნენ ვაჟბავშვების ხელმძღვანელობით რწმენით და თავდადებით რომ იღვწოდნენ ქართული მეცნიერული აზრისა და ქართული ენაობის განათლების აღორძინებისათვის. ერთი იმათგანი, ვინც შხარში ამოუდგა თავის დიდ მასწავლებლად, შემდგომ კი ღირსეულად განაგრძო მისი საქმე, არსულ ჩემობადა იყო.

მისი სამეცნიერო შემდგომობა იმდენად დიდია, რომ გავიწყობს იწყვეს — ძველი დასავლელი აკადემიკოსი ის (აშენი და ასეთი), ნუთნ ერთი კაცის შემხვობია. ადამიანი კიდევ უფრო გავიწყობს, როცა გაიცნობს იმ ხალხს, ვისაც არსულ ჩემობაშია ცოდნის, მეცნიერების აზროვნების, დამოუკიდებლობის, სწავლების თუ საზოგადოებრივი ასპარეზზე პირველი ნაბიჯები გადადგმულია. მათი როცხვი რომ ასეულობით განისაზღვრება, ისინი, ქართველებთან ერთად, აკადემიის სხვა ერების წარმომადგენლებიც არიან.

ბატონ არსულს ჰქონდა რაღაც ისეთი ნიჭი, რითაც იზიდავდა ადამიანებს. ბევრის ცხოვრებაში ვადაწყვეტი რთი მისმა ლექციებმა, მასთან შეხვედრებამაც შესარყოლა.

პროფესორი იმთავით შიამაქნიძე „ახალგაზრდა კომუნისტისათვის“ მიუძღვეს რბევითა და სიმამრად ახალსოფელში არსულ ჩემობადა ვაქცობდათ ზოგად რწმენით ცხოვრებას. ამავე ვადაწყვეტილი შიამაქნიძის შიამაქნიძე სხვა სპეციალობა ვერ წარმოძღვრავდა, თუ არა რწმენით ცხოვრებას. „ახლა რომ თავიდან ვიწყებდი სიცოცხლს, ისევ რწმენით ცხოვრებას შევამბობდი, ისე მტკიცე იყო ჩემი არჩევანი“.

ეს სიტყვები, რაბათი, ველო ამ პირის აზრს ემთხვევა, ვისაც არსულ ჩემობადას ლეკვია მოუხმენია და ვინც თავისი მომავალი რწმენით ცხოვრებას დაუკარნა.

არსულ ჩემობადას შიამაქნიძის ის ადამიანებს საქმისადმი ერთგულებას, პრინციპულობას, მოქალაქეობის განხორციელებას უნებრავდა. მთლიან მისი ცხოვრება მეცნიერული, საზოგადოებრივი პრინციპულობისა და მოქალაქეობის იმეათი ნიშნით იყო.

არსულ ჩემობადას პირველი მოთხოვნა ნებისმიერ მეცნიერულ საქმიანობაში მუშაობისას იყო ყველა ავტორის აზრის გათვალისწინება. ამის დაწკვევას დიდ ცოდვილად თვლიდა.

ლოგიკურად დასაბუთებული და არა განუთხოვლობათ შეყვებული აზრი — ეს არსულ ჩემობადას მეცნიერული და საზოგადოებრივი მოღვაწეობის პრინციპი გაბლათი. ამ პრინციპის დაცვას ის ხშირად განსაცდელშიც ჩაუდგია.

არსულ ჩემობადას პროგრესულად მოაზროვნე რწმენით ცხოვრება და დასასაბუთებელი ფაქტები მოეყვანათ: ამჟამად საყოველთაოდ აღიარებული საენათმეცნიერო დისციპლინა —

ფიზიოლოგია ერთ-ერთი ასევე მდებრეულია იყო; ამათგან „საქმისადა მათრეობისადა“ არსულ ჩემობადა ფიზიოლოგიური კვლევა-ძიების ავტორულობის ხაზგასმით აღინშნავდა.

ადამიანებს სხვადასხვაგვარი ნიჭი დასაყვებით ხოლმე. არსულ ჩემობადას პირველში მეცნიერის ნიჭი შეგრძნებულ იყო ველოცობის ნიშნით.

სწორედ მეცნიერული პატიოსნების, პრინციპულობის, ღრმა, ნათელი და თანამიმდევრული ლოგიკური აზროვნების გამო სცემენ მას დიდ პატივს მისი მოწაფეები, სტუდენტები, კოლეგები.

აი, როგორ ახსიათებს პროფესორი ვინა მუშაობისას თავის მასწავლებლებს: „არსულ ჩემობადას მეცნიერული შემოქმედებისათვის დამაახსიათებელია სიცოცხლის შიამაქნიძის მთლიანობა და თანამიმდევრულობა. მისი ყოველი გამოკვლევა წინასწარ პრეგრამირებულია. მისი ყოველი დებულება შიამაქნიძის კავშირშია ავტორის შემდგომ კონკრეტულთან. არსულ ჩემობადა ბრწყინვალე ანალიტიკოსია, მაგრამ ამავე ერის განზოგადებისადა, სინთეზისადა მისწრაფებითა, მოვლენათა დაბნელება მათ შიამაქნიძის კავშირში, ურთიერთმიმართებასა და ურთიერთმიმართებებში — ესაა პროფესორის საბოლოო მიზანი“.

არსულ ჩემობადას დიდ სიყვარულია და პატიოსნებობა ემუხრება. ამის გამო ქართულ ერს, რომელიც ჩვენი ხალხის კულტურული ერთობისა და ერთგული მთლიანობის ბურჯად მიანჩნა. ამავე დროს, ბატონი არსული პატივის სცემდა სხვა ხალხის ხალხს, არც თვითონ ავტორად და არც სხვის მიხედვით უფლებებს, აუთენტიკურობისადა რაიმეც ვერა აღაშინა. ამავე დროს მისი სიყვარული იყო ენისადა ხალხისათვის მისი ენა ყოველთვის დიდია, ღრმადი სიყვარული და ხელმეორეობა. ამ ამოუთხრად ამათგან უფლებებს, ამ ენის მოლაპარაკებლობის ირეგულარობის, — იტყვიდა ხოლმე, და დასძინდა: თუ ადამიანის პატივისცემა ვინდა, პირველ რიგში მისი ენის ენა და სცე პატივი“.

ბატონ არსულს სიყვარულიც დიდ პატივს სცემდნენ, მაგრამ სიყვარული მისი მუშაობის საფუძვლი იყო. ნახა მისი, ამათგან უფლებებს, ამ ენის მოლაპარაკებლობის ირეგულარობის, — იტყვიდა ხოლმე, და დასძინდა: თუ ადამიანის პატივისცემა ვინდა, პირველ რიგში მისი ენის ენა და სცე პატივი“.

ადამიანის ტყვე ბრძოლა ამჟამინდელია. ვაქცობდათ ბრძოლა და ტყვეობისადა უფლებებს, ამ ენის მოლაპარაკებლობის ირეგულარობის, — იტყვიდა ხოლმე, და დასძინდა: თუ ადამიანის პატივისცემა ვინდა, პირველ რიგში მისი ენის ენა და სცე პატივი“.

მ. ლადიშვილი
კ. კიკელიძე
მემათხმენიანების ინსტიტუტის მენეჯერი თანამშრომელი.

დროის სივრცეში

ბარიელ დოლიძე

უნგრელთა წინაპრები ცენტრალურ ევროპაში X საუკუნეში დასახლდნენ. უნგრეთ-საქართველოს ურთიერთობებზე ადრე შესაბამისი იყვნენ და ქართველთა მეფის დინასტიის სახელთანა დაკავშირებული, რომელსაც უნგრელი მკვ. ანდრას II-სთან ერთად ვაგონებულ დამპყრობაში უნდა მიეღო მონაწილეობა. ეს სურველი არ განიხილეთ, რადგან ამ დროს საქართველოს მონღოლ-თათართა ურთობები მოადგინ.

საქართველოში პირველი სტამბის დაარსებზე უნგრელი ოსტების სახელთანა დაკავშირებული. უნა მიახი იმტანვიორი, ანთიმოზ ივერიელის მოწვევით რომელიც ვახტანგ VI-ის მოწვევით იმუშავებდა ქართველთა მეფის კარზე.

კულტურულ-ლიტერატურული ურთობებში ჩვენს ქვეყნის შორის შედარებით გვიან, XVIII საუკუნის ბოლოდან იწყება, თუცა, აღსანიშნავია, რომ პირველი უნგრელი თარგმანი ქართული ენისად ჯერ კიდევ 1526 წელს შესრულდა. სიმონძე მალაქაძისაა, მთარგმნელი ამ ნაწარმების ავტორად ისაკი სოფრონიძის სახელგანთქ. სიმონძე მალაქაძისთან ერთად კი უნგრელ რეჟისორთა დეპუტატებში გაერთიანდა ცნობილმა უნგრელმა მკვლევარმა იმტან პორუბა 1830 წელს.

უნგრულ პერიოდში ლიტერატურული სისათვის პირველი უმუცლოვანი დაიბეჭდა გერნალ ფელდომა-დიარორსტაი იმტან 1825 წლის ოქტომბერში. თურქულში სათაობით „ერთი ქართველი თავადის ლექსები“ გამოქვეყნებულია ვინმე შამშელმა-ელი ილია ლექსით პროზაულ უთარგმნია გამაბრ ფიანასი. ვერცხრობით ცნობილი არაა, ვინ იყო ეს უნგარი ქართველი პოეტი, არ როგორ მოხდა მისი ლექსები უნგრულ თურქულის ფორმებზე.

XIX საუკუნის უნგრელი თურქულნი განსაკუთრებით კომ ემ კულ-ფოლი (ხანმოკლე და უცხოელი) 1846 წლიდან მყოფლებული წლების მანძილზე ანთიმოზ მთხოველს საქართველოს წარსულზე და აწერის ლიტერატურული სახათის სტრები-თია და ნარკვევით.

1888 წელს თურქულ „არმენი“ (გამოიღო ბუდაპეშტი XIX საუკუნის მეორე ნახევარი) კვეთების მოკლე უნგრული სათაობით „ქართველი პოეტები“. უნგრელი განხილულია არტურ ლოსტის წიგნი „აფორიენ“, რომლის საშუალებითაც უნგრელი მოთხვეული ქართული პოეზიის მრავალ გამოჩენილ წარმომადგენელს ეცნობა.

XIX საუკუნის მეორე ნახევარში

საქართველოში იმთავურეს იტენ ზი-მია — მიხაი ზიის შორეულმა ნათესავმა, შორ დემი, ბერტლან ზუ-დაცმა და სხვებმა. მათ სტატეშიმი ლაპარაკია საქართველოს გეოგრაფი-სა და ეთნოგრაფიკზე, მიოლოგიასა და ზეგარსტიკურებზე.

ამ მოგზაურთა ჩანაწერები ძირითა-დად აღწერილი ხასიათისაა. ცალკე შეიძლება გამოყოფს იტენ ზიის შრო-მა „მოგზაურთა ვაცხანისა და შუა პანონია, რომელშიც ავტორი დანერ-ვილებით მოუხსობრს მეთხოველს ქართველი ხალხის, მათი ენისა და ზნე-ჩვეულებების შესახებ. იტენ ზი-რი ორჯერ იყო საქართველოში და ჩვენი საზოგადოების დიდი უკრა-დელება მიიქცა. აგრავი ზიის საქა-რაველიში ჩანოვდა უნგრეთის წი-ნარების გამოკვლევის მიზნით“, — წერდა ვახუთი „ივერია“ 1868 წელს.

XIX საუკუნის მეორე ნახევარდან უკვე უნგრულ ლიტერატურაში გვე-ხვდება ქართული.

1855 წელს ვახუთი „გაქარნაი უიმი-ნი“ (კვირის გაზეთი) ფურცლებზე დაიბეჭდა ცნობილი მწერლის კარი-ოტაშტარის რომანი „საქართველოს უახასტენი დედოფალი“.

ბარბორი ნარტოვიტი უძღვანა ქო-თულ თემს XIX საუკუნის კრი-თულ დასკოტისა, რომისტიმ შორ იოკამი. რომანში „რომენი“ იგი ფართოდ ასახავს ქართველი ხალხის კრტიციტიბას და კულტურას. აგნობს რა მეთხოველს ქართულ კულტურას, თავისი გმირის შესახებ წერს: „მან ერთმანეთის მოყოლებული შეისწუ-ვა „ამირანიაში“, „დოლიანია“ და „ომიანია“, რომლებიც ხალხს საუ-კუნების განმავლობაში ზეგარსტი-კურების სახით შეუფიქვანია“.

უნგრელმა შოთა რუსთაველის სახელი პირველად ვიკონ „სოსო-როვი“ (თარგულ) გვიან 1884 წლის დეკემბერში. იმეორესათა იუქვიდობა, რომ ამ „მხელე მისი სინათლეს იბიდავს ქართველი ლიტერატურის სახაივე, რუსთაველის პოემა „ვეფხისტყაოსანი“, რომლის ილუსტრაციების მომზად-მავე მიხაი ზიისთვის უთვითა“.

მიხაი ზიის დიდი როლი შეასრუ-და არა მარტო „ვეფხისტყაოსნის“ დასკრებილ და მის პოპულარიზა-ციოში, არამედ საერთოდ ქართველი და უნგრელი ხალხების დახლოებაში.

1881 წელს მიხაი ზიონ — რუსეთის სამეფო კარის მხატვარი, საქართვე-ლოს ესტრეა. იმანად ქართველ ლიტერატურებზე გამოყვებილი ქო-თონი, გამოცემა მიდგინილ დასუ-რიათებელი „ვეფხისტყაოსნი“. სარე-დატეიო კომისია ამ ნაწარმების და-

სურათებს თბილისში მყოფ მხატვარს შესთავაზა. მიხაი ზიონმა მიიღო ეს წინადადება და ორი წლის დიდა-ღვი შრომის შედეგად შექმნა „ვე-ფხისტყაოსნის“ 34 ილუსტრაცია.

მიხაი ზიონს შესახებ ჩვენი ბეგრი დაიწყო და ითქვა, ხოლო რაც შე-ტყება „ვეფხისტყაოსნის“ პირველ ცნო-ბილ უნგრულ მთარგმნელს, მკვლე-ვარსა და მოაზრებელს ბელა ვიკარს.

ბელა ვიკარი 1889 წელს პეტერ-ბურგის მახლობლად აგრავეტე უქცია მიხაი ზიონს. ზიონმა ვაგინო მას რუს-თაველის პოემისათვის შესრულბუ-ელი ილუსტრაციები და საუბრის დროს შესთავაზა დანიტრესტებელი ქარ-თული მწერლობის ამ შესანიშნავი მხელეობით.

ბელა ვიკარი სერიოზულად მოვი-ცა საქმეს. მან დაიწყო ქართული ენის შესწავლა. მრავალი წლის მუ-შაობის შედეგად 1917 წელს, ბუდაპე-შტში გამოიბეჭა „ვეფხისტყაოსნის“ მთხოველ თარგმანი მიხაი ზიის ილ-უსტრაციებით. ეს თუ „ვეფხისტყაოს-ნის“ პირველი სრული თარგმანი უნ-გრულ ენაზე.

თარგმანი უნგრეთში დიდი რეზო-ნანსი გამოიქცა. წერილები გამოქ-ვედნს პარიზისაგანა ვეგმონი შიმი-ნმა, თურქულშიცა გუმა პოლარმა, უნგრული პოეზიის ერთ-ერთმა მწრე-ნეულ წარმომადგენელმა მიხაი პა-ნიმია.

პირველი მსოფლიო ომის შემდეგ უნგრელი ნახევრად ფაშისტური რე-ჟიმი დამყარდა. ამ დროს, ბუნებრი-ვად, ნახლებად დაიბეჭდებდა წერი-ლები ქართველი ერისა და მისი კუ-რულების შესახებ. გამოხალხის წარ-მოადგენს ანტოლოგიაში მწერლის რეკე სირამის 20-ანი წლებში გამო-ქვეყნებული დიდიველ საქართველო-ში მოგზაურების შესახებ, რომელი იმდროინდელი მაგარი ცენზურის გა-მო თითქმის არც გამოხალხი წიგნის ზანარკ.

ჩვენს ქვეყნის შორის ლიტერა-ტურული ურთობითა დახლოებას განვიდის მთელი მსოფლიო ომის შემდეგში პერიოდში.

ამ პერიოდში ვაგინო უნგრელი მოთხოველი ქართული პოეზიის ტიტა-ნებს: ილიას, აკაკის, ვაგის. ხელოვნებად ითარგმნა „ვეფხის-ტყაოსანი“ ცნობილი უნგრელი პოე-ტისა და მთარგმნელის მანდორ ვე-რონის მიერ, ეს თარგმანი მიხაი ზიონის ილუსტრაციებით და რუსთა-ველის პორტრეტის (პორტრეტის ავტო-რი — იმტან ზადარი) 1954 წელს გამოქვეყნდა ბუდაპეშტში.

„ვეფხისტყაოსნის“ პოპულარიზა-ციის ხელი შეუწყო აგრავეტე მერნა-ლდე რამაისის წიგნმა „თქმულებე-ბი, ეპოსები, ლეგენდები“, რომელიც 1964 წელს გამოიბეჭა. მასში მსოფ-ლიო ლიტერატურის სხვა ნიმუშების გვერდით დაბეჭდილია „ვეფხისტყაო-სნის“ პროზული თარგმანი.

რუსთაველისებრი ინტერესი განსა-კუთრებით ვაგინავს პოეტის საუბო-ბილო წელს. მასში საქართველოში სტეწული იმყოფებოდნენ ცნობილი უნგრული მწერლები და შეწინებები: ტობორ დერი, იმტან შიომირი, მარ-ტონ იმტანვიორი, ანთულ პიბეში და სხვ. საბოლოო დღეებში მათ არე-კონი სანტრეტიო მოხსენება წიკო-თესი როგორც რუსთაველის, ისე სა-ერთოდ უნგრულ-ქართული ლიტერა-ტურული ურთობების შესახებ.

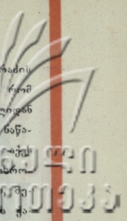
50-ანი წლებში უნგრელმა მეთხო-ველმა ისილა მარტონ იმტანვიორის მიერ თარგმნილი ქართული ხალხური ზღაპრების სატყელო ნიმუშები. 1958 წელს გამოქვეყნდა „ვეფხოს-ტეში ბედატეშინი“ ვახუთი ქართული ხალ-ხური ზღაპრების კრებულ, მხატ-ვარი ზიონის ილუსტრაციების მვე-ნიერი ილუსტრაციებით.

მარტონ იმტანვიორის თბილისში შესიქვალა ქართული ენა და ეს თარ-გმანებიც უნგრულად დედნიდანა შესრულბული. ვარდა ამისა, მან თარგმნა იაკობ ერტიკელის „შუმი-ნიკის ვახუთი“, ილია ჭავჭავაძის, აკაკი წერეთლის, ვაგა-ფთხვაძის, გა-ლაკტიონ ტბაძის ნაწარმოებები.

ბოლო დროს მან ორიგინალიდან თარგმნა არნილ სულკაძის მოთხ-რობა „ილკა“, რომელსაც საკმაო გა-მისამართება ჰქონდა უნგრულ პრესაში.

უნგრელი რამდენჯერც გამოიქცა ილია ჭავჭავაძის ნაწარმოებთა კრე-ბულები, 1955 წელს გამოქვეყნდა კრებულ, რომელიც შესულია მო-თხრობები: „კაცია — ადამიანი?“, „სარჩაბაშეზედი“, „ოთარანანი ქვი-რი“. 1961 წელს გამოქვეყნდა „ვეფხოს“ ცალკე წიგნიც ვახუთი და ილია ჭავჭავაძის თხოველთა. უნ-გრეთის ენოლოგი ფრანტის ორგა-ნის გამოცემა „მადარი ნემუტეტი“ ილია ჭავჭავაძის ტომ-19 საუკუნის მეორე ნახევრის ეპოქის განმარტებულს ადარებს.

უნგრელმა ქართველოლოგმა ქალ-მა ტეფა რაბომ თარგმნა აკაკი წერე-თლის ლექსები. ტეფა რაბო ნაყო-ფიანად მომღვაწისა. გამოიქცა მისი თარგმანი უნგრული ქართული ზიონის ანთოლოგია. ბუდაპეშტში მას სათანადო დამსმარება შეუძლია პოემის მთხოველ კვლივითაც. საერთოდ ბოლო წლებში მთხოველ კვლივით განსაკუ-თრებული პოპულარიზით სარგე-

ლობს უნერგოში. მისი ლექსების კრებული 1973 გამოსცა კამბეძველობა „მკვდებში“ სახელწოდებით „უხაბანელა ბეგინებას“.

ქართული ლიტერატურის კარგი მეორის სახელი აქვს შიარეშელას და კრიტიკის დიდი რაობა მან პირველმა გააჩინა უნერგულ ხალხს პესიკის, არჩილის, დავით გუბანიშვილის, ნიკოლაშვილს მარაბაშვილის ხასხალები. ვიღაც ამისა, იგი უნერგულ აქვეყნებს უნერგულ პრესაში სტრებიკისა და გამოცემების ქართული ლიტერატურის შესახებ.

ცალკე უნდა თქვას ლაიონ ტრადის მოღვაწეობაზე. იგი ცნობილი ქართველი პოეტი, ავტორია ახალი გამოცემების საქართველოს და უნერგოს ისტორიის საკითხებზე. უსწრებლად არ ტრეკებს ქართულ ლიტერატურასაც. ამ მხრივ აღსანიშნავია მისი სტრებიკის „ოკიკი და ქართველები“ (1967 წ.), „საქართველო უნერგულზე დაუბნა“ (1965 წ.) და სხვა მანკე თემა ქართულ თემაზე ისტორიული რომანი „დავით ბეგი“, რომლის სრული თარგმანი ჩვენში 1972 წელს გამოვიდა.

ბუდამერტი 1962 წელს გამოვიდა „მსოფლიო ლიტერატურის ანთოლოგია“, რომელშიც მსოფლიოს სხვა გამოჩენილ ავტორთა ვერცერთ წარმომადგენელს ხელახა-სახა ორბელიანის, გებეკა-სის, დავით გუბანიშვილის, ილია ჭავჭავაძის და სხვათა შემოქმედებები.

ბუდამერტი გამოცემის ავრთვედ „საბჭოთა ლიტერატურის ანთოლოგია“, რომლის მეორე ტომში შეუღლია ქართველი საბჭოთა მწერლები: ვალკატორ ტაბიძის, ოსიპ გროსმანის, სიმონ ჩიკოვანის, გრიგოლ აბაშიძის ლექსები.

70-იანი წლებში ქართული პროზის თარგმანი რამდენიმე შეიქმნა ვეკუაშვილი ნაყოფიდან ჩაივალის.

ამ წლებში უნერგულად გამოვიდა ქართული საბჭოთა პროზის ნიმუშები: გრიგოლ აბაშიძის რომანები, ნოდარ დუმბაძის რომანები და მოთხრობები, თამარ თაბაქაძის პროზაული ნაწარმოებები, რევაზ ინანიშვილის, არჩილ სულავერის მოთხრობები.

გამოვიდა პირველის ოსიპ ნონეშვილის, ვანსელ ნარკვიანის, მირის ფონსიშვილის, მისოლ ჭელიძის, მუდუკა კანიძის ლექსთა კრებულები.

დღეს უნერგული შექმნილია შესანიშნავი ქართველი პოეტი სკოლა, რომელიც ნაყოფიერ შემოახა უნერგულ, რათა უნერგულ მეთხრობეს გაყენის მდიდარი და უძველესი ქართული ლიტერატურა.

უნერგულ კოლექციას არც ქართველი ლიტერატურის ნაწარმოებები და დიდ ინტერესს იწვევს უნერგული მწერლობისადმი.

XIX საუკუნის მეორე ნახევრიდან ქართველი საბჭოეთისა და ქართული პრესა ინტერესით ადევნებს თვალყურს უკვიროს მამდინარე მსოფლიოვან პოლიტიკურ თუ კულტურულ მოვლენებს.

ერთ-ერთი პირველი სტატია — ორიდან სიტყვა უნერგოსი მდის

შესახებ დაიბეჭდა საქართველოში გამოსაბეღ გაზეთ „ოპორტის“ ფურცლებზე 1878 წელს მთავ ნომერში, აქედან მყოფლებელი, ქართული პრესის სისტემატორად აქვეყნებს უნერგოთა და დავაშვილებს მასხალებს.

როგორც უმთო აღვნიშნავ, მე-19 საუკუნის 70-იანი წლების ბოლოს, საქართველოში ჩამოყვანილ უნერგული მთავრები, მეცნიერები, რომელთა შორის იმხანი იყო ქართველი და უნერგულია ნათესაური ურთიერთობის გამოცემვება. ვაგოთ „ივერია“ მეთხრობეს აყენის ამ საინტერესეს კესამედიის საქმანობის.

ამავე პერიოდთან იწყება უნერგული მანტავალი ლიტერატურით დაინტერესება. ი რვეილელი თარგმნის მორ ოიკის მოთხრობის „მშობლის ბული“, რომელიც ვაგოთ „ფორმის“ 1884 წლის 28 თებერვლის ნომერში იმტყდება. მოგვიანებით „მომამეტი“ 1894 წლის აგვისტოს ნომერში დაბეჭდა მორ ოიკის კიდევ ერთი მოთხრობა „სტიქილის ქალები“. თარგმანი კუკუაშვილის კუკერტეშვილის-მელიქიშვილს. იმავე წლის აგვისტოსა და სექტემბრის ნომერში ვაგოთ „ივერია“ ბეჭდეს ცნობილის სტრებიკის „აგური ზინი ციციშვილები“.

პირველი წერილი უდგებს უნერგულ პოეტზე მანდორ პეტრეზე 1889 წელს გამოქვეყნდა ვაგოთ ცნობის ფურცლის“ იველის ნომერში. წერილის ავტორი ვაგოთრობით უცნობია.

1899 წლის 21 აგვისტოს ამავე ზეგონში დაიბეჭდა ცნობილი ქართველი საზოგადო მოღვაწის ილია ვეკუაშვილის წერილი მანდორ პეტრეის ცხოვრებაზე და შემოქმედებაზე. წერილში ვკითხულობთ: „პეტრე უნერგული უნერგული პოეტი მსოფლიო სახელია. მას მსოფლიო ლიტერატურაში ამბოხლიანად უკავია საბჭოეთი ადგილი. ამიტომ, ვფიქრობ, ჩვენს მეთხრობელს დაინტერესებს მისი ცხოვრება და შემოქმედება“.

მანდორ პეტრეის პოეზიას ჩვენი მეთხრობელი მეორე მსოფლიო ომის შემდგომ წლებში გაყენა.

1903 წლის 1 ნოემბრის „ივერიაში“ დაიბეჭდა ილია ჭყვიანის მიერ თარგმნილი XIX საუკუნის მეორე დიდი უნერგული პოეტის იანო არჩილის ლექსი „პო, რამდენი დაღუპულნი“, რომელშიც გადმოცემულია წერილი 1848-1849 წლების უნერგოსი განმანათლებლებელ ბრძოლის დამარცხების გახს.

1901-1906 წლებში ვაგოთ „ივერიაში“ სურათებიან აწმებება მეთხრობელ საზოგადო კალმან მიქსაის მოთხრობებს.

20-იანი წლებში უნერგოში პორტრეტული რვეიტი დამყარდა. თუ არ ვაგოთაღიქვნივარ ჩამდინებ თარგმანს, რომელიც ჩვენი 1925-1949 წლების უნერგული (მთავი ხალხის, ფორმულ კრავიანის მოთხრობები), ეს პერიოდი ქართულ-უნერგული ლიტერატურული ურთიერთობის ისტორია-

ში ხანგრძლივი შესვენების პერიოდს შეიქმნა ჩაივალის.

მას შემდეგ, რაც უნერგო სოციალისტის გზას დადგა, ჩვენი უნერგული ლიტერატურისადმი ინტერესი მკვერად გაიზარდა. პირველი სერიოზული მანხი ამ მხრივ იმის შემდგომ წლებში დაიგვიდა. კერძოდ, 1949 წელს, მანდორ პეტრეის გარდაცვალების 100 წლისთავთან დაკავშირებით, გამოვიდა პირის ლექსთა კრებული, თარგმნილი გრიგოლ აბაშიძის მიერ. კრებულში შევიდა 49 ლექსი. მთარგმნელის წინასიტყვაობაში განხილულია პეტრეის ცხოვრება და შემოქმედება. თარგმანები შესრულებულია უკრავიანის მიხედვით.

1952 წელს გრიგოლ აბაშიძემ თარგმნა და ცალკე წიგნად გამოვიდა მანდორ პეტრეის „იანო რანდერ“, მოგვიანებით კი „ნიმიქილენი“. არსებობდა, ამის შემდეგ მივიდა მანდორის ხასითი უნერგული ლიტერატურის ნიმუშების თარგმნა. განსაკუთრებით დიდი წაწილი თარგმანების მიღის მანდორ პეტრეის ლექსებზე პეტრეის საბუთებში, 1973 წელს, მისივე ინტერესი განსაკუთრებით გაიზარდა. გრიგოლ აბაშიძის გარდა მისი ლექსები თარგმნეს: მირის ფონსიშვილმა, ოსიპ ნონეშვილმა, ილია ვაგოთრობით, ილია მასკარაძემ, თეოდორ ბუკიშვილმა, ორამ ჭეჭეჭელიძემ და სხვებმა.

სხვა უნერგული პოეტიდან ქართულად თარგმნილია: აღი ურგოლი, ატილა ოიკოვი, მანდორ ვაგოთრობის, მიხაი ბაბიძის, მიკლო რაფინტის, იმტან ვაშის ლექსები.

სერიოზი „აგორიანი“ ადამიანია ცხოვრება“ ჩვენი გამოვიდა ანთოლ ჯიღამის „მანდორ პეტრეის ცხოვრება“ (1961 წ.).

მნიშვნელოვანი ფაქტია, რომ 1955 წელს დაიბეჭდა ახალგაზრდობისათვის განკუთვნილი „უნერგული მოთხრობები“, რომელშიც შეუღლია მანდორ ნადის, იმტან ვარგას, პოლ ზამის ნაწარმოებები (თარგმანი გ. კუკუაშვილისა). ამას მთავა ცნობილი უნერგული მოვლენების მიხედვით ვაგოთრობის ნაწარმოებების თარგმანი. მისი სოციალური „უკანასკნელი პეტრიანი“ და „შედი ციციკარი“ თარგმნეს კ. სომჭენაძემ და თ. სულაველიძემ.

ცნობილი უნერგული პროზაიკოსის კალმან მიქსაის რამდენიმე მოთხრობას ქართველი მეთხრობელი ვაგოთ კრევე XIX საუკუნის ბოლოს დევნი, ხოლო მისი შესანიშნავი რომანის „უნერგული ქორწინების“ თარგმანი რ. ორჯონიკიძის კუკუაშვილმა.

1962 წელს გამოვიდა ქართული თარგმნილი ათი მოთხრობის რომანის „ილია კვიციანი“ (თარგმნილი ვაგოთ ვაგოთრობის მიხედვით), ხოლო 1977 წელს „მეგობარი“ გამოსცა მწერლის კიდევ ერთი შესანიშნავი რომანი

ნი „იკრი კვიციანი“ (ილია მისიშვილის თარგმანი). უნდა აღვნიშნავ, რომ ილია მისიშვილი ორიდან ილია მისიშვილის უნერგული მწერლების რანგში შეიქმნა. მანკე უნერგული „იკრი უნერგული ოქსიდატიონი“ მანდორ პეტრეის ნომეტიკული ლექსები და უნერგული აქვის მანდორ პეტრეის ქართული თარგმანების პიბლიოგრაფია.

60-70-იან წლებში კულტურულ-ლიტერატურული ურთიერთობები ჩვენს ქვეყნის შორის უფრო განმტკიცდა და გაფართოვდა.

1973 წელს თბილისში მოიწვიო მანდორ პეტრეის საბუთებო დღეები. უდგენის უნერგული პოეზიას და საზოგადოების შემოქმედების რანგურ სტრებიკის და გამოცემების უდგენის გრიგოლ აბაშიძემ, ალექსანდრე ბარამიძემ, ლევან მანაშაძემ, ილია ტაბაქაძემ, ვაგოთრობით და სხვებმა.

პოლი წლებში პოეტმა თეოდორ ბუკიშვილმა მრავალი უნერგული ლექსი თარგმნა. განსაკუთრებით აღსანიშნავია 1979 წელს გამოქვეყნილი ორი კრებული: „მანდორ ადის ლექსთა კრებული“ და „მეორე ადის უნერგული ლექსები“. მწერლები მოამზადეს ვაგოთრობით და მანას ხალხებმა.

ქართულ-უნერგული ლიტერატურული ურთიერთობის სერიოზული მკვლელობა განსაკუთრებით გაიზარდა. მისი ნაწარმოები უდგენის უნერგული თარგმანი“ სახელწოდებითა და გამოცემის „აგვისტოსის“ ბელა ვაგოთრობით და მანდორ ვაგოთრობით თარგმნილი.

უნერგული ნების შესანიშნავი მეორე მანას ხალხებმა. მას მწერთა კონტაქტები აქვს უნერგული მწერლებთან და მთარგმნელებთან. მრავალი ქართული ლექსი და მოთხრობა მისი დამხმარებელი თარგმნის უნერგულმა მწერლებმა. პოლი წლებში იგი ნაყოფიერ თარგმნის უნერგული დრამატურის ნიმუშებს.

ჩვენი პატრიოტის საფარველდ წიგნა და ქვეყლი იანო ქორწინების შესანიშნავი უკრავიანი „ეკორდენა ხარება“, რომელიც 1964 წელს გამოვიდა.

როგორც მიკლო მანდორილიანის ჩანს, უნერგულ და ქართველ ხალხს ედობა მისი შემოქმედებითი შედეგობა აგვიწინებს ურთიერთობის, რომელიც, რაც დრო გაიშ, კიდევ უფრო ღრმავდება და მტკიცდება. ორივე ქვეყნის სწავლებლებს ბევრი ვაგოთრობის ურთიერთობის შესწავლისა და წარმოების თვალსაზრისით.

დამბოლის, ამ შეიქმნა არც ვაგოთრობის ჩვენი სასიყვარულო პოეტიკით დღობობს, რომელიც ლექსების მიხედვით დიდი უდგენა უნერგულს იგი უნერგული „ბიდი“ ქართულად და „ბიდი“ უნერგულად — თურმე საერთო ვკვირია სიტყვა.

ბიჭ. სს. გ. ნაკვინი
სს. სს. ნესტუბი
ბიბლიოთეკა

ქუთაისი ავტონომიური რეპუბლიკის მხარე

თავნახი გომოლაკი

● ტანჯილი და, რომ ტვიანგი, მართალია უკანა ბაზა აქვს ამ კაცს ვაგულში... მისი სახელი პირველად ამ ორმილიადიან წელს წინ ვაგვიდა, არა იმიტომ, რომ იგი უკვე ცნობილი პირადება იყო, არა, უბრალოდ, ის პაპების მტერივით გახლდათ. ტვიანკების მტერად... ზაფხულითი სოფელში ჩავედიოთ ხომავ საავარჯიშო და ან, ჩვენი სახლის ერთ პატარა ოთახში ვსახე ამ ჩემთვის უცნობი ბედგადასაღები ტვიანკების სტუდენტის-დავით ნაროზაშვილის წინაშე, რვეული... პირველად მისინ ვაგვიდა რომ იგი ლექსებს წერდა, ეს ახალგაზრდა მშენი თავლით არ მი-ნახავს, რადგან ტვიანკიში არდგებდებოდა იყო, მაშობილი დავითის მოწვევითი ინსტიტუტში და პაპების მტერად ვახსენებდნენ, მას დღეი მომავალი უკლებს.

ალბათ ათი წლის ბიჭს უკვე ბავლში მქონდა მწერლობის ჯერ კიდევ გაუღვივარი მარცხელი, რომ მთელი ჩემი ურადგან ამ ახალგაზრდად მი-იცილა, ზაფხულზე ისე მიმოწერა, თვლით არ მომიტრავს, სადაც იყო წასული. მთავრე წელს რომ ჩავედიოთ, სოფელში საშუალოთ ამხავი დავაგვიყვარებ...
ცამ ჩავალბა თუ მიქამ, გაქარ ეს კოც...

ფორიკა შეტანაშვილის აქვს ერთი პატარა მითარობა „ლექსი და სახლი“. ამ მითარობის კენიის პიროტობიმი დავით ნაროზაშვილია.

ომი ორი წლის დამთავრებული იყო, როცა ვამაღლატავებული, ნახევარად მიმვლდა და მშიერი დამბრუნდა იგი. ოღონდ რუსული ისე შეეწყნავდა, პართული უტორდა. ცხოვრება თვითად უნდა დავყო, სულ არაფერიად შეექმნა ოჯახი, დასდგომიდა საჭებს, ათი წლის განმორებული მუხა ისე უნდა მოეწვია... უპირველეს ყოვლისა ეს საბოიო იყო თავმეს-საფარი - სახლ-კარი.

ათი წლის განმავლობაში სადღევ შემეწვლბაზე ნამუშევარმა, ახლევ ქუჩას მოსკოდი ხელე. სამი წლის გან-მავლობაში ცოტად უყვარებო, დაავარებო, ოჯახს მოეკიდა და სხვის სახლ-კარს

შევეღებულმა ვადამწვიტა, საყოთარი ორგანიზაციის სახელი ავმეწვინა. არც მუხა მოვიყვინი, არც დრეგალი და კალტრონი, არც მუხუტა. ცოლიც თუ არ შეექმნებოდა, თავად, საყოთარი ხელეოთ, დამით სხანას ურვედა, ცოტა თუ კვლის ავყვანა იმეღებდა. ოთხი თვის განმავლობაში ის ვაწერული ვანიც შევადია და სახლი ვამაწერებო, ცოლ-შვილი ვანიც ვანიცავა, ცოტად დამშვიდდა და მუხაგ მიმოხი... მაგრამ სახლა იყო ის ღლი ქართული, უწინ რომ ანკარა წყაროსავით მოე-ღენებოდა! უწინდელი თუ აღარაფერი შენარა, ვრედიარ ვანიცავა... ცოტად რომ სული მოითქვა, უმაღლეს სასწავლე-ბელს მიამურა, რათა ქართულში ვაწერულიყო. წერად ლექსებს მაგრამ ატოვებდა, რომ ის არ ვამის-ლიდოდა, რაც ენადა. გული სულ სხვის ამოვად, ქალაქლზე თუ სულ სხვა დღევადობის სტრუქტურაში იწერებოდა. ლექსებს არავის აუთხებდა და მუხა ეთავლებოდა, ვინება თუ ამ მომალბებს ვერ უძლებდა. წყურვილი რომ მიეღლა, ფერწარაში სცვდა ბელი. სატვად ბუნების სუ-რატებს, რიც მიხი პირველი ფერ-წერული ტოლოები ნახეს მხატვრე-მა გუდა ვამაწვინოდა, მიხედვ ჩარი-მწერელმა და ვისოდ მივარაქემ, მათ ვამაწვინებებოდი სიტყვა არ დააკლეს. გული მიეჭა, ვუნჯს ხელი არ შეეშ-ვა. კლავინდენტორად წერად ლექ-სებს...ა...

ამ ოჯახითი წლის წინ დაველბა ერთადერთი სული წლის გოგონა. აუწერელი იყო მუხაზარება მამისა, რომისხავი შვილის გაახსენებულად უბრალო ფოტოგრაფიული სურათიც თუ არ დარჩა.

ეს ყველაზე დიდი უბედურება ვახ-სდა იმის სახაბი, რომ ქანდაკებისა-თხის მიეკიდა ხელი. პირველად მი-უსტი სწორად მისი გოგონას სახე-ბა იყო.

დავითს იმ დღეებში ვახსენდა ერთი ფრანგული სოველა - ბრმა ოცივტემა რაოვარ შექმნა შეყვარე-ბული ქალის ქანდაკება. დავითმა

სცვდა ბელი. ბულამღებრებული კაცო სოცო დღის განმავლობაში თითხი ძმრეგვა გოგონას სახის ნავთებს დროდადრო ცრემული შერვას უბო-ხდა. ვატყებოდა მუხაობად. მეუღლედ და მგზობრები თავდადნი უღასტუ-რებუნენ მხატვრებს, მაგრამ მათ გვევს თანხელი უაურებდა, ახე ვყო-ნდა ამის შესწარების შემსუბუქების მზრითი უუნებობუნენ.

ერთ დღეს, როცა მუხაობა დამა-თავრა, უბნის ბავშვებს თავი მოუ-ყარა, და მიუტანდა მინიში. ბავშვებმა შეტყფეს თუ არა, ერთხმად ივიტრეს: „მარინე“.

თურმე დიდ მწერარებადაც შეს-ძლებლია ვახსნას შემოქმედის მამიმ გის კარი.

ეს იყო და ეს. დავით ნაროზა-შვილი ამის შემდეგ ქმნის მრავალ პირატების, ქვამი აქოსუს თავის ნო-ქსა და უნარს.

როცა სოფელ ერთამწინდამი პო-ეტ სეხნას ერთამწინდელის ძველი ვახსენეს, იმ დღეს, დღლით, პირვე-ლად შეხვეტი პირისპირ დავითი მა-ვროზაშვილს, რომლის სახელიც ბე-ვგეზობიდან გულში ჩამარქნიოდა. შე-ვხვეტი პაპამების სახლის ტიწკოთან, დასდგებობდ რომ მოვიდა ერთამწი-ნდამი ჩემს წახავადღად, შეხვეტი იმ დიდი სულისა და მალალი სწო-ვის ნიუტონ კაცს... მას მერე ჩვენ ერთმანეთის პატვიამცემელი და ვა-წერული მეგობრები ვართ, არა მა-ტრო მუხის კავშირით, საქმიოთა და მისწრაფებებით, არამედ რადევ უფ-რო ღრმა - ბავშვობიდან და სიჭა-ბუკიდან მომდინარე სიყვარულის ფესვებით.

მუხაბავება დავითის ყოველი წარმა-ტება, ლექსი იქნება, ფერწერული ტო-ლო თუ ქანდაკება. იგი ბევრს შრო-მობდა, ბევრ სიმძლავსე აქუდებდა, მაგრამ მის მიერ ვალეწული კალო-ზე მისხალისი ხუავს რომ უნდადა ვქედვ - ეს მახარებს.

მასთან ერთად სხვადასხვა ტიპის ქანდაკებებიც შექმნილია, მათგან პირველი მათგანია „საქავშირო“ საჯანგრო წერილი მოსაძღვან შემოქმედს.

საჭრეული, კლამი და ფუნქიან თუ საიდან აქვს ამ კაცს ამდენი ძა-ლქი იგი თანამატურად მონარე-ლითის ოსისწინაწველ მხატვრისა საქავშირო თუ რესპუბლიკურ ვა-მოცემებით, იგი საქავშირო ფესვი-ვალუბის სამების ლურავებია. სა-ქართველს მრავალ ქალაქის მუ-ზეულებსა და საჯანგროფრო დარბა-ზის ფონეს ამწველებს ბევრი მი-სი ფერწერული ტოლო თუ ქანდაკე-ბა. ამოღლისის სახლურე გამოყენე-ბითი ხელეწვების მუზეუმში დავი-ული დავითის 80-მდე ფერწერული ტოლო და ოცზე მეტი ქანდაკება. მი-სი ნამუშევარებიდან საყვარელბაობა ვ. ო. ლდინის, ვ. ვამაწვინდისა და ვ. ვანჩინის ბუქტები, „სუხარაიის ვანი“, „ჩემი ოცნების ქალაქილი“ და სხვა ნამუშევარები. სოფელ სოფელ-ში ივანე ვახაბოშვილის სახლ-მუზე-უმში დგას დიდი მდენეების ქვა-ში გამოკვეთილი ბოქვები, კასის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმს ამწვე-ნებს ვ. შატერაშვილის ქანდაკე-ბა. სოფელ ნოსტეში ამას წინათ და-იდგა გორიკი საკავების მონუმენ-ტო ქანდაკება, ქანდაკების ვარშენ-ტო მოწყო ლამაზი სკვერი.

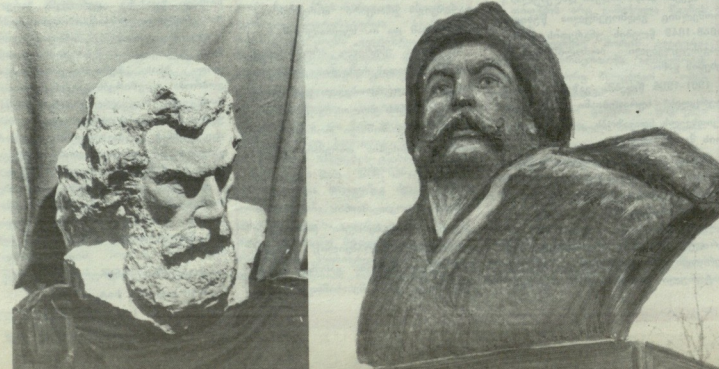
პოეტური მითარებების დიდი ნაგ-როზაშვილის შემოქმედების პირველ-წყარია. როცა მან ჩვენი სახე-ღლოვანი პოეტის შოთა ნინოიანი-ძის ლექსი წაიკითხა დიდ ქართველ მამლოზილზე, სახალბო გმირ თვე-ლორმზე, განსაკუთრებით გულში მოხსდა ეს სტროფები: „გაგიღე-ჭია სიკვდილი, შევიწერებია ლეკე-ნდა!“, როგორც ვინდა ქვამი ვადა-იგნოთ ეს ვინაობა, ეს პოეტური ლე-მდგინა!... მაგრამ გინე აქ უკვე ქვა-ში გამოკვეთილი შეფადრო შეღვილს შეტყფეს, არ შეიძლება მასში დიდ ერთვულ გმირთან ერთად არ დი-ნათის მზე პოეტური მუხისა.

დავით ნაროზაშვილი უმარავი ლირიკული ლექსის ავტორია, იგი მთელი თავისი ვატყებებით პოეტე-ქვამი იქნება, ტოლოზე თუ ლექს-ში, იგი გრძობის კაცია:

რ ჩვეინა ვაკქრა სიჭაბუკის დღეები სრულე, ოცნების ფრად საბურველში ნახავ რომ ვტყვევება, შენ იმ დღეებში დეკარტული ხარ სიყვარულე და სიტყვებში ნაპოვი სვედა!

მღვდელი თედორე

გიორგი საკაძის ძეგლი სოფელ ნოსტეში

კოლიზე იტალიურად კოლოსა-
დურს უწარმავარს ნინუას. ეს სი-
ტვეა შეერვა სახელად ჩვენი წელ-
თადრიცების პირველ საბურთა
როში აგებულ უწარმავარ სერე-
ამფითაბარს.

კოლიზის სახელით მონიანდა
ჩვენი საუკუნის გარეგანზე ქალქ
ტამკენში დიდი გემონებია და
ისტატობით ავტელი შენობა.

როორც უზბეკურ ხელფანების
მკვლევარი მ. რასმანოვი თავის „უზ-
ბეკური თავტის ისტორიაში“ აღნი-
შნავს, მეოცე საუკუნის დასაწყისის
ტამკენში ყველაზე მნიშვნელოვან
ახალ ნაგებობას ითვლება სათავტის
შენობა „კოლიზი“, რომელიც სა-
კუთარი დანაშაფებით ავით ტამკენ-
ში მე-19 საუკუნის 90-იან წლებში
დასახლებულმა გიორგი შირაზაძის
ქე ცინაძემ.

გ. ცინაძე (1868-1919) ჩინატა-
რის რაიონში, სოფელ ზემო ფარც-
შიში, შექმნილი უკლებს ოჯახში
დაიბადა. სკოლა შეიღის აღზრდელმა
მისმა დედამ ვარდო შარაშენიძემ
თავის სურვის შეღის გიორგის წე-
რა-ითხვდა თვითნებ შეასწავლა.
შემდეგ სწავლას მოუწერებულ და

მანეთი ყოფილა საჭირო. მაგრამ რა-
დგან მას ამდენი თანხა არ ქონია,
ქალასა თავისთავის თხოვნით მი-
უზარტავს ათი წელს ვადით 25,000
მანეთი ესესხებინათ. თხოვნაზე უარი
მიუღია, მშენებლობა მანვე დაწყო.

1902 წლის 27 ოქტომბერს ვახუ-
თი „თუქქესტანსკოე ველიმოტი“ ბიუ-
ტინებოდა: „სასტუმრო „ვეროის“
მგლობელი თავის დანაშაფით ამე-
ნებს ცირკ-თავტის ადრისაგან. პირ-
ვეტის ატორად მოწვეული ჰუავს
გ. ფ. გოფმანი. დარბაზი ვანაწარმე-
ბელთა ორი ათას მანეთზეზე. თე-
ატრის სენა სენაქეში ავალზე დიდი
იქნება მასში ვანდავდება ფოიე,
ბუფეტი; შენობა უზრუნველყოფილი
იქნება ელექტროცენტრით“.

მშენებლობა სასახეროდ იყო მო-
თავებელი, რომ ჩვენი თანამემუ-
ღებს ფული შემოაკლდა. დღითაღი
თანხა სტორდებოდა რბილი ინვეტი-
რის შექმნასაც. გ. ცინაძემ ქალქის
მგობად მოუვალეებმა მიათვინა. ერთ-
ერთმა მთავარმა კლანტაროვმა ათა-
სი მანეთი ასახა, მეორეზემ მარია
ნიკიტინამ — ასევე 6 ათასი მანეთი.
და ამ თანხით 1913 წელს, მშენებ-
ლობის დაწევიდან თვითმტეი წლის

წინდინა
„სტორიკონი“ უცხოური წყაროების მიხედვით
(ბამონცემლობა „პროგრესი“, 1985)

ბ უ ნ ე ბ ა

ბუნებამ კაცს ჩაუნერგა მოთხოვნილება იმისა, რომ ზრუნავ-
დეს ყველა აღმზინზე.

აბნალონი, მარკუს (121-180), რომის იმპერატორი და ფილოსოფოსი.

მკვლარი ბუნება არ არსებობს.

ლუი არაბონი — (1897-1982), ფრანგი მწერალი და საზოგადო
მოღვაწე.

ბუნებამ არ იცის არაეტიარო უფლება, მისთვის ცნობილი
მხოლოდ კანონები.

ჯიშის ადამიანი — ჯიშის ადამიანი ტრალთო (1878-1949), ამერიკე-
ლი კრიტიკოსი და ისტორიკოსი.

ჩვენ შევიცნობთ ბუნებას ისე, რომ გვეჩინაბაღმდეგობით ცი-
ლებავ.

ბასტონ ბაზუარი (1884-1962), ფრანგი ფილოსოფოსი.

ბუნება ადამიანს ანიუებს გენიას, საზოგადოება — სიბრძენს,
შრომა — გემონებებს.

ბონადონი ლე გაბრიელ ამბროჯ ლე (1754-1840), ფრანგი პო-
ლიტიკური მოღვაწე, ფილოსოფოსი და პუბლიცისტი.

ბუნება ცინება მხოლოდ და, ცინც თეთონი ემორჩილება
ბუნებს.

ფრანის ბაბონი (1561-1626), ინგლისელი ფილოსოფოსი და სა-
ხელწიფო მოღვაწე.

ბუნებამ ჩვენ შეგვექნა გულუბრყვილობად, რათა გვახრე-
შოს უტყუარების კობა.

სილბარტი, ნადვილი სახელი — ფრანსუა მარი აბე (1694-1778),
ფრანგი მწერალი და ფილოსოფოსი.

ბუნებამ არ იცის ხუმრობა; იგი ყოველთვის სამართლიანია.
ყოველთვის სერიოზული, ყოველთვის მკაცრი; იგი ყოველთვის
მართალია; შეცდომები და ცდომილებანი იგი აღამაინებს სწეკვით.

ბოთაი, ოთან ვოლვანგ (1749-1832), გერმანელი პოეტი და მო-
აზრონე.

ბუნება ერთადერთი წიგნია, რომლის ყველა გვერდი ღრმა ში-
ნაარსით არის სასუე.

ბოთაი.

ბუნება შემოქმედი ყველა შემოქმედისა.

ბოთაი.

ბუნებას არც ბირთვი აქვს, არც გარსი, იგი ყველაფერია.
ბოთაი.

ღვას „სოლიზი“ ტაჟკანტში

ნიჭიერი ყმაველი იმ დროს დენა-
როპეტროვსკში მცხოვრებმა თავისმა
ბიძამ წაიფანდა და საჭირო ვანათლე-
ვა მიაღწია. ოცი წლის გიორგი
ცინაძემ დაშალაუბნებელი ცხოვრე-
ბის ტარკენტი პირია, შშობაღვის
რჩევით ვორაბეგურულად სოფო
გიორგის ასულ ბერძენი დაქორწინ-
და და მრავალწლოვანი შესანიშნავი
ოჯახი შექმნა. თავის ძეგს ქალბო-
ვილს და ერთ ვაჟიშვილს უმაღლესი
ვანაღლება მიუღწევდა და საზოგადო-
ებრივ შრომაში ჩაბა მიბღისდა და
ტამკენში. მისი ერთ-ერთი შვილი,
აწ გარდაცვლილი სერფო ცინაძე
ნიადაგმონებ შეინერო იყო და
წლების მანძილზე მოღვაწეობდა თბი-
ლისში. ქალბოვილი ნატალია მო-
სკოვის კონსერვატორიის დამთავრ-
ების შემდეგ ტამკენში დაუწინდა.
მინიგებელი აქვს აზიური მუსიკის
შემსრულებლის დუეტების წოდება და
ამჟამად ტამკენის სახელმწიფო
კონსერვატორიის დირექტია.

ღვასაც ამავე დგას ტამკენში,
„პრავდა ვოსტოკის“ ქუჩაზე, მოიპო-
ვი მიწისჩრდებულსაგან უწეზბლად ვა-
დარწინილი „კოლიზი“, უზბეკის
ღრსშესანიშნავ კულტურულ მოვლე-
ნათა საერებელი, რომელიც სხვა-
დასხვა დროს, ცირკავ, ობიარ და
ფლორანოზიად იწოდებოდა და, რომ-
ლის მთავარი დარბაზი ორი ათასი
მაყურებლისათვის არის გათვალის-
წინებული.

მუსიკისა და თეატრალური ხელო-
ვნების დიდ თვეანისმგებელს გიორგი
ცინაძეს, რომელსაც მანამდე ტამ-
კენში თავისი დანაშაფებით სასტუმ-
რო „ბოლეუ“ და „ვერობა“ ოუშე-
ნებია, უღვდესი თავტის მშენებ-
ლობის იდეა 1900 წელს გასწინია.
ახეთი თავტის ახაუნებლად 36,000

შემდეგ, დაბითავა ტამკენში და
მიველ შვა აზიში იმ დროისათვის
ერთ-ერთი უღვდესი ნაგებობა.

გ. ცინაძემ „კოლიზი“ საბოთო-
სახელზე ქინებდა გამაღსებადა. მის
სახელზე იფიგმებოდა ვირის, ტრუს-
ტროს, ოსტორბოის, ჩეხოვის ნაწარ-
მოებიც. ამგვარად, ხელფანების
მგზნებარე ენთუზიაზმა გ. ცინაძემ
თვალსაზრისი წყლილი შეიტანა რე-
ჟოლუციონერი უზბეკების მუსიკა-
ლურ-თეატრალური ხელოვნების გან-
ვითარებაში.

სახლის სასიკეთო საქმეებისათვის
აღებულ ვადებში ჩავარდნილმა გ.ცი-
ნაძემ სიღრაბებში განეტყვა სული
და თავისი მეორე სამშობლოს —
ტამკენის მიწაში დამკვიდრა სა-
გლდამო საბოყველი. მის უკვდავ ძე-
გლად დგას „კოლიზი“, რომელიც
ღვასთან მიწეულა ტამკენის ერთ-
ერთ ღრსშესანიშნავ ნაგებობად და,
რომეზმიც ღვას უზბეკების სახელმ-
წიფო ფლორანოზია მოთავსებელი.
ამას ისიც უნებნა, რომ რამდენიმე
წლის წინათ მრავალტერაიანი ვიქ-
ტორიანი-კონკერტის ტამკენის ღრს-
შესანიშნავ ადგილზემ მინიწილედ
და უფილესმა ნაწილმა პირველ ად-
გილზე „კოლიზი“ დასახელდა. ამ
შეცდომა და მის ამწეებელზე უზ-
ბეკეთის პერიოდულ პრესაში ხშირად
ქვეყნდება წერილები, რომელთაგანაც
აღსანიშნავია „ვერინი ტამკენის“
ფურცლებზე 1977 და 1979 წლებში
დაბეჭდილი თ. აბუხტინისა და ა. ტი-
ურიკოვას ვრცელი სტატები. მეთი-
ხველსაც ამ ვახუთი გამომკვენილებ
გ. ცინაძის პორტრეტსა და „კოლი-
ზის“ ხედის ილუსტრაციას ვთა-
ვაზობთ.

ილია სინცაჟი

საქართველო

ბიოგრაფიკალი

ბიოგრაფიკალი

● ვანის რაიონის სოფლები, ბალ-ვენახები, ბოსტნები, სახანავა-სათესები მდიდარე რაიონის შუა წელის მარცხენა ნაპირიდან იწყება და გურიის მთებს ებრძება. აქ ოდესღაც კოლხეთის უძლიერესი და უმდიდრესი სახელმწიფო ყოფილა გადაჭიმულა, რასაც ნათლად აღსტუმრებს ვანის გაბზარბები აღმჩინილი უძველესი ქალაქი და მისი კულტურის ამსახველი უნივერსიტეტი ექსპონატები.

სოფელი შუამთა ცნობილია თავისი მომხივლებლით, კეთილმოწყობით, სიუხვით. მას ისიც მატებს სიეთეს, რომ მის ტერიტორიაზე რამენიმე სასწავლო დაწესებულებაა, მათ შორის ზოგადსაგანმანათლებლო საშუალო სკოლა და 118-ე სოფლის საშუალო პროფესიულ-ტექნიკური სასწავლებელი. შუამთის ჩრდილო-დასავლეთით, სოფლის ვანაბრის არის ერთი მოხრდილი ფერდობი, რომელსაც შუამთელები ვაშლარას უწოდებენ.

...თავის დროზე ვაშლარა აყვავილილი ადგილი ყოფილა. აქ საუცხოოდ ხარობდა ყოველგვარი მცენარეულობა — მარცხვეული კულტურებიც, ხეხილიცა და ვაზიც, მაგრამ ყველაზე უფრო უხვმოსავლიანად გამოჩნეული ყოფილა ვაშლი. ამიტომაც აქედან მოსახლეობამ უმთავრესად ვაშლის ბაღების გაშენებას მიჰყო ხელი და სწორედ აქედან წარმომდგარა ამ აღმოსოს სახელწოდება.

ოციანი წლებიდან დაწყებული ვაშლარას მოსახლეობის მიგრაცია, ხალხი ვაე ადგილებს მისტანებია, ზოგი სად გადასახლებულა და ზოგი სად. ამის შემდეგ მიტოვებულა და გაპარბაბებული სახლების საკვათუხებიანდ ათარ ამოსულა კვალი. ყველაფერი ჩამწარალა და ჩამქვარა. დროთა ვითარებაში ჩალა და ჩაიქცეუბარბილი სახლები, მუშებმა და ნარკავლამა გადაუარა აქედრობას. წყალდიდობისა და უკვალოდ ვაჭრა. ვაგვიანდა, გატრიალდა ყველაფერი. ნასოფლარად იქცა სოფელი.

● საიმედო გულშემატკივარი და ქობაქვი გამოუნდა იაპარბენი ვაშლარას, როცა მისი ბატონ-პატრონიც გახსნდა 118-ე საშუალო პროფესიულ-ტექნიკური სასწავლებლის აღსაზრდელები, მათი პედაგოგები, ისტატები, კომპაენის ორგანიზაცია, სასწავლებლის ყველა შუამთი.

ეს ამბავი ასე დაიწყო. ერთი წლის წინათ გორის რაიონის სოფელ ხიდისთავის მე-15 საშუალო პროფესიულ-ტექნიკურ სასწავლებელში ჩატრია ამ ტრბის სასწავლებელთა საბაზო საწარმოების, სამინისტროების, ორგანიზაციების, ავოტექნიკური სასწავლებლების დირექტორთა რესპუბლიკური თათბირ-სემინარი. მამინ საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის მდივანმა ჯემბერ პატარაშვილმა თავის გამოსვლაში ხაზი გაუსვა საბაზო ორგანიზაციებისა და სოფლის პროფტექნიკური სასწავლებლების ურთიერთთანამშრომლობის მდგომარე გაუმჯობესების აუცილებლობას. აგრსამაქველო გაერთიანებათა თამგომპირებს დაევატა, გაერთიანების, აბოტექნიკის სხდომებზე მოესმინათ სასწავლებლის დირექტორთა ინფორმაციები საბაზო საწარმოებთან ურთიერთობის სრულყოფის, სასწავლო-მატერიალოდ ბაზის განმტკიცებისა და სასურსათო პროგრამის შესრულებაში სასწავლებლების მონაწილეობის თაბახე, ამ მიმართულებებით დაგეხანა ერთობლივი ღონისძიებები და უზრუნველყოფით მათი შესრულება.

თათბირ-სემინარს 118-ე საშუალო პროფესიულ-ტექნიკური სასწავლებლის დირექტორი თათარ კობინიძეც დაესწარბოდა. შინ დაბრუნებლიდანვე იგი საუბლისგველიდ მოეშალა ვანის რაიონის ავროსარწველო გაერთიანების საბჭოს სხდომებზე გამოსვლილად. მან საბჭოს სხდომებზე ოლაპარაკა 118-ე პროფტექნიკური სასწავლებლის საქართველო პროფმეზებზე, იქვე გაიცნო თავისი გეგმაც, სადაც ზუსტად იყო განსა-

ზღვრული ყველაფერი და ისიც, თუ სასწავლებლის აღსაზრდელები რა შრომის მონაწილეობას მიიღებდნენ გაერთიანების საწარმო ობიექტებში, განსაკუთრებით კი შუამთის ვ. ი. ლენინის სახელობის საბჭოთა მეურნეობაში. დირექტორის გეგმის ერთ-ერთი პუნქტი იმასაც ითვალისწინებდა, რომ სასწავლებელს გადასცემოდა უპატრონოდ მიტოვებული ვაშლარას ფერდობი.

საბჭოს წევრებმა ერთხმად მიუწინააღმდეგებოდა კობინიძის გეგმას. პარტიის ვანის რაიკომის პირველი მდივანმა ნოდარ ანდრიაშვილმა მხარი დაუჭირა მოსწავლეთა პატარა საბჭოთა მეურნეობისათვის ვაშლარას გადაცემის აზრს და მისი შესრულების ხელშეწყობისათვის მამინვე შექმნა ოპერატიული გეგუფი რაიკომის მეორე მდივის ჯ. კახანაის მეთაურობით. კონკრეტული დათვლებები მიეცა ყველს. ყველაზე მეტი, რა თქმა უნდა, ო. კობინიძისთვის.

დაიწყო ლაშქრობა ვაშლარასათვის.

— ვაშლარას დელაშქერა შარშინ ოტკონიძის დროწყის იმდენი ხალხი მანამდე აპასოდეს ენახა აქედრობას. მოკუგუნე ტრაქტორის ექვ მივლსოფელს სწევნობდა. დიდი და პატარა თავგამოდებით ებძობოდა ჯაგანრს. ეკალ-პარლისაგან ოანდთან თავსუფლებოდ ტყვედქმნილი ფერდობი.

რატიკომის მესამეკურსელი რუსული სიზინავა პართვალს, უხარობ, დელადა ბედნიერი ჭაბუკი — სასწავლებლის დირექტორი ამ მიწისდაბანგ მას მიანდო ვაშლარას ფერდობზე პირველი კაბის ვაგვლება... მისამაძვდა. ხალხი ნელ-ნელა დაიშო. მოლოდ ერთი ხანში შესული კაცი დღევარბად და თვალს ვერ აშოტრება ვაგახსნილ ფერდობს. კმაყოფილება ადებქვლიდა. სასწავლებლის კომპაენის ოცმიტეტი მდივანმა რომან ტყემლაშვილმა თავაზიანად ჭკობთხა მთხუტს:

— როგორც ვიცი, ვაშლარაში ცხოვრობდით. თუ შეიძლება, გეცხობართი, რატომ მიატოვე მისახლობამ ეს ადგილი? — ამ გატრიალებულ ფერ-

დობს რომ დეკურეტი კალი მტყებდა — ნავსახილავი ვაი იყო მან. — მაგონდება აქ გადაჭიმული ვენახები და ხეხილის ბაღები... მეტი ხალხმა დაბოლოებე არჩია დასახლება — გზაც უკეთესი იყო და წყალაც უფრო უხვად ჭკინდალ...

ვაშლარას ნამოსახლარებისათვის სოცალის დაბრუნების გეგმას რომ ვაგეწო, თვალზეში შეტი ჩაუღდა ბერაკაცს: — კვი მოკლე ლმერთმა შევიღებო. კეთილი სასმე წამოგიწყით; აბა, ჰე, თქვენ იგილი!

● ...მაღე შუამთაში ექსკავატორი და თვამოცული ავტომანქანები ავგუნდნენ. ვაშლარას საბანქანო გზის გაყენა დაიწყო. მშენებლობა დამკერტლურ უზნად გამოცხადდა. ახალვაზბობამ, კომპაენობამ, მოსწავლეებმა ივისრეს ამ საშეიღველო სქმის დავეირობებინა.

მოკლე დროში უკვე მზად იყო მოსავლტებელი გზა, რომელიც შუაზე ჰკვეთდა ვაშლარას ფერდობს. აქედრობას მთლიანად გაიწმინდა ეკალ-ბაგვლადგული. საგულადგული მოიხნა ოცი ჰექტარით ფართობი, რომელიც ვაშალდა ვენახისათვის, ხეხილის ბაღის, ბოსტნულისა და სათვის კულტურებისათვის, ციტრუსებისა და ჩის პლანტაციებისათვის. ცალკე ადგილი გამოყო მელორეობის ფერმას, ტრაქტორების პოლიგონს, ხელშეხმული დარბევი ახალვაზბრდა ტყე, ოლინდ გაწმინდეს ფიჩხისა და უსარგებლო მცენარეებისაგან.

118-ე სასწავლებლის შუამთა — შუამთის მუშაკებმა მამეშინტრონის საბჭოთა მეურნეობამ ვაშლარას პატარა საბჭოთა მეურნეობა უზრუნველყო საჭირო სასუქებით, თესლით, მანქანა-იარაღებით, საწვავით. გამოცდილმა სპეციალისტებმა აქტიური მონაწილეობა მიიღეს მოსწავლეთა მეურნეობის საწარმოო გეგმების შემუშავებაში. საკუთარი სახსრებით შემოღობეს მეურნეობის მთელი ტერიტორია.

უკვლავი და შეფს რომოცი ათას მანეთამდე დაუყდა. მეურნეობის დირექტორის სულიკო ხარბიშვილის ახელა ხარკის გაღებაზე ხელი არ აკანკალებია, იგი კვირიანი კაცია ხაიკის, ახლო მთიანეთში ამ ხარკებს სხრო-ათად აღნაზღაურებენ 118-ე პროფტექნიკური კურსდაამთავრებულნი, რომლებიც შუამთის საბჭოთა მეურნეობაში მივლენ სამუშაოდ.

ვაშლარას მუშასკვლავში გაჩნდა აბრა: „118-ე საშუალო პროფესიულ-ტექნიკური სასწავლებლის პატარა საბჭოთა მეურნეობა“. შეხვალთ შიგ და ვესისამოგებნებათ ავროგანყოფილებებთან დაყოფილი ფართობის დანახვა. თითოეულს ამშვენებს თუნუქზე ლამაზად წარწერილი დასახლებანი. თითოეულ საგანს აქ თავისი სახელი ჰქვია, ზედმეტს, უსარგებლოს ვერაფერს ნახავთ.

ინსტრუქტორ-მოდოლს კირილე გოგაძეს მეურნეობის ტყის მახლობლად ფიჭობისაგან აუგია ფიჭური სახლის მაგვარი საარბილები, თავისი ხელით დაუმზადებია მშენიერი მაგიდები, ძელსკაშები. ყველს თავისი წვლილი შეუტანია აუჭარობის გაცოცხლებაში, გამდიდრებაში, გალამაზებაში...

ამ შიდალი ქონებას და ცხოვრებას, ადგილ-მამულს სტორებოდა მსურველი პატრონი, გერგილიანი მეურნე, რომელიც ორგანიზებულს, მიხან-მიძარბულს გახლდა აქ მოსწავლეთა შრომა-საქმიანობას, უზრუნველყოფდა მეურნეობის გეგმების შესრულებას, გონივრულად გაუმდებოდა მთელი მეურნეობის მრავალფეროვან ცხოვრებას.

სასწავლებლის კომპლექსის კომიტეტის თაოსნობით საგანდებოდ მოიწვიეს აღსარდელთა საერთო კრება, სადაც განიხილეს ამ პატარა უჩვეულ საბჭოთა მეურნეობის ხელმძღვანელობის საკითხი. „პორტფელი“ შემდგენიარა განაწილდა: მეურნეობის დირექტრობა წილად ხელა მესამეკურსელ ფრიადოსან ოლუგ მაგნიძეს. ბრიგადირულად დამატკიცეს: ზურაბ საბნიკე, ვასილ ფარცხალაძე, ქეთევან ნაფეტკარიძე, შოთა გიორგაძე. მელორეობის ფერმის გამგე გან-

და გია ყუბანეიშვილი. ტრაქტორების პოლიგონის მეთურად რუსენ სიჭინავა დანიშნეს. აქოდა, მათემატიკა უყვარსო, მარია კობიძეს მეურნეობის ბუღალტრის თანამდებობა უბოძეს...

ბრიგადებმა მეორე დღესვე მიაშურეს თავ-თავთან ნაყვეთებს და ახალგაზრდული შენაშობები მოაკიდეს ხელი საქმეს. მათ შორის მალე გაჩაღდა სოცშეგებრი, რომელიც მარტო შრომის რაოდენობრივ მაჩვენებლებს კი არ ითვალისწინებდა, არამედ პროდუქციის ხარისხსაც, შრომის კულტურასაც, მაღალ აკადემიურ წარმატებასაც, საზოგადოებრივად სისარგებლო საქმიანობაში აქტიური მონაწილეობასაც.

ახალგაზრდულ მეურნეობაში მოსწავლეთა მთელი შრომა-საქმიანობა მტკიცედ ემყარებოდა მეცნიერულ საფუძვლებს, ქიმიის, ბიოლოგიის, ფიზიკის, სპეციაგნების თეორიული ცოდნის პრაქტიკულ გამოყენებას, შეგნებულობას, საზრიაზობას. სწორედ ეს ხედიდა მოსწავლეთა ფიზიკურ შრომას სანტეროსის, შინაარსის, მომხიველს.

თავიანთ მეურნეობაში ორგანიზებული შრომა ხელს უწყობდა მოსწავლეთა იდეურ-ზნეობრივ აღზრდას, მათი მოქალაქეობრივი შეგნებულობის, პასუხისმგებლობის ამაღლებას, შრომისადმი კომუნისტური დამოკიდებულების გამომუშავებას, პიროვნების ჩამოყალიბებას, კოლექტივიზმის სულისკვეთების გამორეგებას.

...ამ ცოტახნის წინათ კვლავ ეწვიე ვაშლარას. საბჭოთა მეურნეობაში მოსწავლეთა ნაშრომს ფასი დასდებოდა. სიმეღოდ გაფურჩქნეობიყო ნორა ნარგაევი, სასოებით რომ დარგეს ასმეთვარამეტელებმა. საამურად ყელყულობდნენ ვაშლის, მსხლის, კაკლის ხის ნერგები, ტიროდნენ ერთი წლის ვახის დაცვიარული ფოთლები. ჩისა და ლიმონის პლანტაციებშიც მშობილო მიწიდან ამოიწვიერთა ხასხსა მცენარეებს და მომხიველად ულიმოდნენ ზეკას, შუგს, სიციხლეს.

გამარჯებული სიციხლენი ბიერად დანავარდობდა ვაშლარაში.

ბუნება მარადი სიციხლეს, აზოცენება და მოძრაობა.

აიათა.
ბუნების გვირგვინი სიყვარულია.

აიათა.
ბუნებაში არაფერია მკვდარი.

თითოფხე შოშია (1811-1872), ფრანგი მწერალი და კორესპონტი.
ბუნება გვიხილავს, გვიზიდავს და აღგვაფთვოვანებს მხოლოდ იმით, რომ იგი ბუნებრივია.

ხილავს ფრანკ უაზოლდო (1767-1835), გერმანელი ფილოსოფოსი, ფილოსოფი და სახელმწიფო მოღვაწე.
ბუნება მარადი ორსახივებია.

ხილავს პიეტო (1802-1895), ფრანგი მწერალი.
მხოლოდ ბუნებას ძალუმს, მოგვიჩვენებს ჭეშმარიტი სიამოვნება.

ჯონს დარიდანი (1631-1700), ინგლისელი პოეტი და დრამატურგი.
ბუნება ყოველ წამს სავსეა პოეზიით.

ჯონს ჯიბსი (1795-1821), ინგლისელი პოეტი.
...ბუნება არაფერს აკეთებს ნაქაჩივად.

ლაზარო, ვან ბატის პიერ ანტუან (1744-1829), ფრანგი ნატურალისტი.
ბუნებაზე უფრო მშვენიერს თვით უმშვენიერეს ოცნებებშიც კი ვერ წარმოიდგენს ადამიანი.

ლაზარო, ალფონს მარი ლუი (1790-1869), ფრანგი პოეტი, პუბლიცისტი, პოლიტიკური მოღვაწე.
მარად ცოცხალ ბუნებას ერთის ნანგრევები სჭირდება მეორის სიციხლისათვის.

ლასენი ვიკტორ (1729-1781), გერმანელი მოაზროვნე, მწერალი, კრიტიკოსი.
მოსწავლო ბუნებამ ყველაფერი ისე მოაგვარა, რომ შენ კუქის სასწაულს ყვირდანი აბივი.

ყვინბრო და **ხიენი** (1452-1519), იტალიელი მეცნიერი, მხატვარი, ინჟინერი.
აღამიანი ცოცხლობს ბუნებით.

პარლ ბიბსი (1818-1883), მეცნიერული კომუნიზმის ფუძემდებელი.
ბუნების კანონებს ვერისოდ დავმალები.

მიხანდრე, დაახლოებით 343-291 ჩვენს წელთაღრიცხვამდე. ბერძენი კომედიოგრაფი.
ბუნება სასიამოვნო დამრიგებელია, და არცთუ იმდენად სასიამოვნო, რამდენადც ფრთხილი და ერთგული.

მიხანდრე, მიჰულ ლე (1533-1592), ფრანგი ფილოსოფოსი და ესეისტი.
ბუნებაში არაფერია უსარგებლო.

მიხანდრე.
ბუნება ყოვლის შემძლეა და ყველაფერის ქმნის.

მიხანდრე.
ბუნება მუდამ აუჩქარებლად და თავისებური მომპირინებობით მოქმედებს...

მიხანდრე, შარლ ლუი ლე (1689-1755) — ფრანგი მწერალი, ფილოსოფოსი-განმანათლებელი.
ყველაფერი იცვლება, მაგრამ არაფერი იკარგება.

მიხანდრე (უბუნებს ოცილის ნახონი) (43 ჩვენს წელთაღრიცხვამდე — 17 ჩვენს წელთაღრიცხვით) — რომელი პოეტი.

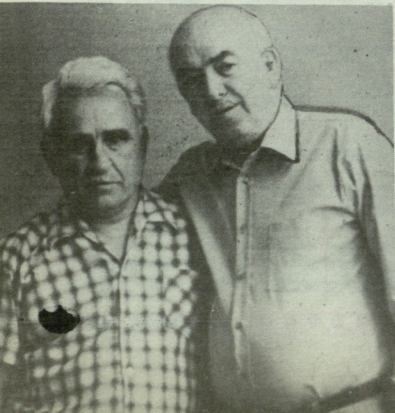

ქართული საქართველოს საბჭოთაო საქართველო

„ქართული ცკევის პოტად“ აღიარებული ისტატი ჩანო ბაგრატიონი ოჯახში დამკვიდრებული ტრადიციის წყალობით ბავშვობიდანვე ეხიარა ქართული სიმღერისა და ცეკვის ხელოვნებას. ნამდვილი შემოქმედებითი ნათლობა კი უფრო მოგვიანებით მიიღო. მან 1933 წელს დაიწყო მუსიკალური სოლისტიკური თბილისის ოპერისა და ბალეტის თეატრში. იგი საუცხოოდ ასრულებდა ცეკვებს ოპერებში: „ბეჯალიმ და ეთერი“, „დაისი“, „თქმულება შოთა რუსთაველზე“, „დარეჯან ცხენი“. „ქეთი და კოტე“, „სამშობლო“, „ლალი კეცხოველი“, „აკო ყაჩაღი“, „დებუტატი“. მონაწილეობდა პირველ ქართულ ბალეტში „მთების გული“.

ჩანო ბაგრატიონი ჩასწავლა ქართული ცეკვის სირბინგს, სითარის, შემართების, საფეხების შეისწავლა ქართული ცეკვების წარსული, ვაიკიტლა ჩიჩინი ქორეოგრაფის უძველესი, დავიწყებული შედეგები: პირველმა დაფა „ფარიაკობა“, „სამაია“, „მონხური“, მკაფიო თავისებურებით აღბეჭდილი „ალანური“ მასობრივ პლანში განხორციელებული „ჩან სულა“, დიდი ქორეოგრაფიული ტილი „ხეცურული“.

„ჩანო ბაგრატიონი ყოველთვის ცდილობს, მასობრივ თუ სოლო ცეკვებში გამაჩვენებ: საქართველოს სსრ სახალხო არტისტი ჩანო ბაგრატიონი და ფილოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი გრიგოლ ხერხეულიძე.

მოავლინოს ქართული ხალხური ქორეოგრაფიის ძირეული თვისებები. იგი პულმონდენდ იღვას ქართული ცეკვების თვისყოფადობას, იბრძვის მათი ტრადიციების სრულდასაცემის, ახდენს პოსტიკური ფოლკლორის თავისებურ გაზრებას. საერთოდ, ქორეოგრაფმა ყველა ცეკვას შეუნარჩუნა მისთვის დამახასიათებელი იერი, ხასიათი, ეთნოგრაფიული კოლორიტი და ულამაზესი, ურთულესი ილეთებით გაძლიერებული წარმოდგინა იგი მაყურებელს ჯერ როგორც თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის თვითმოქმედების წრის ხელმძღვანელმა, ხოლო 1938 წლიდან საქართველოს სიმღერისა და ცეკვის დამსახურებული ანსამბლის ქორეოგრაფმა, — წესის საქართველოს სახალხო არტისტი ლილი ვაჭარაძე.

ჩანო ბაგრატიონის სახელთანა დაკავშირებული ქართული ჩანის შექმნა იგი იყო ქართული ჩანის ხელმძღვანელი, დირიჟორი, გამორჩეული, სასამაონო, ლამაზი ტემპის ხმის ვოკალისტი.

სიმღერა „ყვევლების შეუფა“ ბაგრატიონის შესრულებით დარჩა ქართული საესტრადო სიმღერის კლასიკურ ნიმუშად. მანვე შექმნა ქართული საესტრადო ცეკვები: „საქორწილო“, „ხეცურული“, „დაირა“ და „პაროლია რუმბაზე“. არაერთი ცეკვა დაუდგამს ქორეოგრაფს საქართველოსა და საბჭოთა კავშირის სხვადასხვა დრამატულ და მუსიკალურ თეატრებში.

ჩანო ბაგრატიონმა შექმნა თანამედროვე, ჩვენი დროის ამსახველი ქორეოგრაფიული სურათი — ცეკვა „საკოლმეურნი“. ამ ცეკვისათვის მუსიკა დაწერა კომპოზიტორმა გრიგოლ მოკლეაძემ. ტექსტის ავტორი იყო ანსამბლის ყოფილი სოლისტი, შემდეგ ფილოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი გრიგოლ ხერხეულიძე.

ჩანო ბაგრატიონი ერთი პირველთაგანია, ვინც შეიძროდ დაუყავს შორა ერთმანეთს ქართული ცეკვა და სპორტი. დღემდე სპეციალისტია და მოყვარულთა ყურადღების იპყრობს მის მიერ სპორტული თამაშების თემზე აგებული ცეკვები: „წრულახტი“, „მარულა“ და „ფხბურთი“.

აღსანიშნავია ჩანო ბაგრატიონის დეაქ-

ლი ქართული ცირკის შექმნაში (რეჟისორი კ. პატარძი), ჯ. ბაგრატიონმა ორჯერ გააფორმა საქართველოს სპორტსმენთა გამოსვლები ფიზკულტურის საკავშირო ალუმბე მოსკოვში.

მისი მალე შეხება ათეულობით თვითმოქმედ ანსამბლს. ამიტომაც არის, რომ იშვიათად შეიძლება დავასახელოთ რომელიმე გამოჩენილი ქართველი მოცეკვავე, რომლის ზრდასა და დაგვიცვაში, დიდ შემოქმედებით გზაზე გამოყვანაში ჩანო ბაგრატიონის დეაქტი არ იქნის.

ჩანო ბაგრატიონი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ოპერისა და ბალეტის თეატრიდან მოვიდა და თავიდანვე ცეკვა, ახალგაზრდებისათვის ჩაენერგა ცხელი ინტერესი ქართული ცეკვის განუმეორებელი მშვენიერებაში, სიმინდისა და ბუნებრიობისადმი.

ამ წრეში აიღვა თავი ბევრმა მოცეკვავემ. მათ შემდგომი, თვის მასწავლებელთან ერთად, საქვენოდ გაუქვეს სახელი საქართველოს. ესენი არიან: ბუნებურ დარჩებულნი, ამჟამად რესპუბლიკის სახალხო არტისტი, ნონა გუნია — რესპუბლიკის დამსახურებული არტისტი, მიხეილ რეკვიშვილი, რუსული ბეტურე, ბაბუია ქალიფთაძი, გუგული ბაგრატიონი, ნონა სლიბაძე, გიგოლე ხერხეულიძე, კიტე მანჯვლიძე...

1937 წელს საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო მიწწვეთა გამოფენის გასასწავლებლისა და პროფესიონალ-შემსრულებელთა 135-კაციანი ჯგუფი გაიგზავნა. ქორეოგრაფიულ ანსამბლს დაიბე ჩაირიშვილი ხელმძღვანელობდა. ამ ჯგუფში წამყვანი სოლისტები იყვნენ ნონა გუნია და ბუნებურ დარჩებულნი, რომელთაც აღადროვანეს მაყურებელი.

ეს ყოველივე, ნიუთან ერთად, დიდი შრომითი მალწიეს მოცეკვავეებმა. ამაში ურგავია ის ჯაჯავ, რომელსაც ასე უხვად გასცემდა თავის მოსწავლეებში ცეკვის დიდოსტატი ჩანო ბაგრატიონი.

ჩანო ბაგრატიონის დიდებული სახელი მუდამ იბრწყინებს ქართული ხელოვნების მიღწეულთა თანავარსკვლავედში.

თაბარ გუგარაძე

საქართველო

საქართველო
საქართველო

ასეთი სათაურით გავზეთმა „იხესტიამ“ 1984 წლის ნოემბრის ერთერთ ნომერში გამოქვეყნა მელოცინის მეცნიერებათა დოქტორის ლ. ლეჟიკოვის პატარა მავრამ სანტეპრუსი და შინაპრობის წერილი. „საბორტულ მაღალბანი შევედი...“ მოგვითხრობს ავტორი. — ვებდებ ირი ქალი ახალ სავზაო ეკლსიაზეს ათავალოვრებს. ერთი ეუბნება მეორეს: „ახა, როგორ დადებთ ეკლსიაზეს, შენ ხარ ვაგონა აზარა ხარ...“ თანამოსაუბრეები ეუბნებოდნენ ასე, ოცდაათეუბნეტი წლისა. და მაშინ მომაგონდა, რომ მრავალი წლის წინათ, როცა ლინგვარდში, სამხედრო-სამედიცინო აკადემიაში სწავლის პერიოდში, ჩვენთან ვიბორვის მხარის ლექციების წასაკითხად მიდიოდა ივან პეტრეს ძე პავლევი, მიდიოდა ეკლსიაზეს, თუქცალა „ბიქუნი“ როდ იყო...
ავტორის ირინაბარევი ლინგვა სასეხლი სწორია: დიდი რუსი ფიზიოლოგი ამ დროს „ბიქუნა“ კი არა, სამიე წელს იყო მიწვეული.
ამ საქმეში ასაკი რომ დაბრკოლება არ არის, ნათლად ჩანს დიდი რუსი შერბლის ლეკ ტელსკოპის მავალიობანაც.

ლოსიოდისტია მოსკოვის კლუბის სადავო წევრად და ხანუქრობის წარწერით ეურნალ „ციკლისტა“ წულერი კომპლექტე მითითვევათ.
— ალბათ, ძალიან ცუდი ეუნებოდა, ზო რომ ეუნებოსათუხე არ მიმეც დატვირთვა, რაც მე მაყავებს. ღრმე ძილსა და ვნეიობას, კარგ ვანწყობილებას მინიჭებს, — ამბობდა ლეკ ნიკოლოზის ძე.
ორ ლეკში ისწავლა ეკლსიაზეს დროში მართვა გამოგონებულ მეცნიერება და გამოგონებულმა ციკლოკოსკიმ. მაშინ ის 45 წლის იყო. ისწავლა და სიციკლის უყახანელ დღეებამდე (გარდაიცვალა 78 წლის ასაკში) არ მიუტოვებია ეკლსიაზესი. „ჩემი ჩანბრთვობისათვის ეკლსიაზესი მეტად სისარგებლო გამოდგა, — წერდა ქ. ციკლოკოსკი, — გამოუმჯობესა ფორტებმა და გამოეთათარა ფეხის ეუნებოთ... უფრო ნაკლებად ეკლსიაზესი მიეგებოდა ილისას...“ ეკლსიაზესა მძიმეცა შესაძლებლობა, ზოგუნებში, კარგ ამინდზე ყოველ დღე ვავსილავიე ქალავაკობი, ტყეში... სასწავლეულში სამი ვერის მინისილე უნდა მეცლიო და უკვე აიარ მემეცლეუბოდა.“
სამწყურწინანებევარზე მეტ

ბუნებას სუფთა გული აქვს.
რეაზი, სიდაზი (1901-1940) — იაონიელი პოეტი.
ბუნება — ის მე ვარ.
მინა მამარალი, (1889-1960) — ფრანგი პოეტი.
დააკვირდით ბუნებას და გააყვეთ იმ გზას, რომელსაც ის გირჩევს.
მან მამ რუსი (1712-1778) — ფრანგი ფილოსოფოსი, მწერალი, კომპოზიტორი.
ბუნება არასოდეს ვეატყუებს; ეს ჩვენ ვტყულებდით მუდმივად.
მან მამ რუსი.

ბუნება-ქალღებარე ყველა როლში გამოდის.
ფინდრის მამარალი, (1788-1866) — ჯერმანელი პოეტი და სწავლული-ორიგენალისტი. აღმოსავლური პოეზიის მთარგმნელი.
ვით ძალღმა ბუნებას, იყოს ვგვზომ ნათელი და მშვენიერი, ადამიანის დანიშნულბაც ასეთივე რომ არ იყოს?
მინი მინი ბრონი, (1817-1862) — ამერიკელი მწერალი, პოეტი და ფილოსოფოსი.

თუკი ადამიანი დამოკიდებულია ბუნებაზე, ბუნებაც დამოკიდებულია ადამიანზე, ბუნებამ შექმნა იგი, ადამიანი კი გარდაქმნის მას.
ანანოლი ურანი (ყა ანატოლი ტიბი) (1844-1924) — ფრანგი მწერალი.

ბუნების ქმნილება უფრო სრულყოფილია, ვიდრე ხელოვნებისა.
მინი მინი, მარკე ტელეს (106-43 ჩვენს წელთაღრიცხვამდე) — რომელი სახელმწიფო მიღეწე, ორატორი, მწერალი.

მიწა დედა ბუნებისა, მისივე საფლავი: რაიე წარმოშვა, მანვე დამარბა...
მინი მინი მამარალი (1564-1616) — ინგლისელი პოეტი და ლაბატყერი.
ბუნება არასოდეს ცდება; თუ სულელი ბადებს, ეს ნიშნავს, რომ ასე სწავია.
მინი მინი (1818-1885) — ამერიკელი იუმორისტი და სატირისტი.

მიჰყვეთ ბუნების რიტმს: მისი საიდუმლო მოთმინებამა.
მინი მინი, რალფ ვოლო (1803-1882) — ამერიკელი ფილოსოფოსი, პოეტი და მესტიტი.
ვერასოდეს ნახავთ უწყნარობას და ნახევრადნიშნულ ბუნებას, იგი მუდამ მშვენიერია.
მინი მინი.

ბუნება მარად ცვალებადი ორბუტელია, იგი არასოდეს არის ერთხანარი და ამავე დროს მუდამ თავისთავიადია.
მინი მინი.
ბუნება ვერ იტახს უზუსტობებს და შეცდომებსაც არავის აპატყებს.
მინი მინი.

(ბაბრამლიბა იმინაბა)

ველოსიპედი-ჩვენი მეგობარი

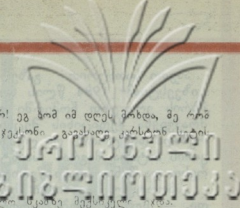
70 წელს უახლოვდებოდა ლეკ ნიკოლოზის ძე, როცა ეკლსიაზესიტების მოსკოვის კლუბში მიესალა... ეკლსიაზესის მართვის შესასწავლად. ტოლსტოის მოკლე დროში აუთვისებია მართვის ტექნიკა. სულ მალე კარგ ეკლსიაზესიტად დამდგარა და მოულოდნელი საჩუქარი მიუღია: მეუღლეს — სოფია ანდრეას ასულს მისთვის ახალთახალი „პრემიერის“ მარკის ეკლსიაზესი მიუთმინევიდა.
— ლ. ტოლსტოი რეკულარულად, სადილის წინ ან სერამონიბით ეკლსიაზესი სეირნობდა, ხანდახან ეცდებოდა მე ვერს (1 კერის ოცობება 1,06-მ-ს) ვადალოდა. ზოგჯერ ეკლსიაზესი სეირნობდა ისე იტყეებდა ლეკ ნიკოლოზის ძეს, რომ შეეუხებოდა ახლობლები სხვადასხვა მხარეი ეტებდნენ მას. ლიტერატორი პ. სერგენკო წერს, რომ მწერალი ეკლსიაზესით ტურსაქცე დადიოდა, რომელც იასნიაი პოლიანადან 14 კილომეტრით არის დაშორებული.
საბორტულ პრესაში გამოქვეყნებული ერთი ცნობით 1896 წლის თებერვალში ლ. ტოლსტოი ერთხანად აურჩევიდა ეკლსიაზესი

ხანს ცხოვრობდა ევალიმერ ილიას ძე ლინჩინ ნადედა კონსტანტინევი ასული და ერთად პარიზში, ცხოვრობდა მტოციე სამეუბო ცივიში: 8 საათზე უკვე ფეხზე იდგა და საუხშიის შემდეგ ეკლსიაზესით მიდიოდა ბიბლიოთეკაში. ეკლსიაზესით ასევე ხშირად დადიოდა ევალიმერ ილიას ძე ეკლსიაზესი ემიგრაციის პერიოდში.
ამრიგად, ეკლსიაზესი იყენებდნენ და ეკლსიაზესი იყენებდნენ ერთი მხრივ როგორც სატრანსპორტი, ხოლო მეორე მხრივ — როგორც ვანბრთვობის ვაუჭვაბესების, სიმხევის საშუალებას, ცნობილი ამერიკელი კორპორაციის, სპორტსმენების სირიული ადამიანს ამშვიდებს და ვანტკვირების ჩინებულ საშუალებას წარმოადგენს.
დასასრულს, გვიმთხრობენ ვაშეით „იხესტიამი“ გამოქვეყნებული წერილის ავტორის გონებამახვილურ შენიშვნას: „მოძრაობამ შეიძლება მრავალი წამალი შეცვალოს, მაგრამ ვერც ერთი წამალი მოძრაობას ვერ შეცვლის“.

მინი მინი მამარალი

პერიკონიალა

● ამ დღის განხილვაში წყაი-თზე ერთ ტეხასელ მება დასცემა სწოხოდ მაშინ, როცა იგინებოდაო. ღლის შესანიშნავი შემთხვევაა, არა?

— რა მოგასწავლით, ტეხასელ რომ მება მაშინ დასცემა, როცა არ იგინებოდა, დამერწმუნებო, უფრო ღლის შესანიშნავი მოვლენა იქნებოდა.

● ორი კოვბი ერთად მაგზარობდა მატარებელში. ისინი ორი დღე ჰამაოდებოდნენ ისტანბულში. მასობა დღის ერთ-ერთმა მათგანმა, როგორც იქნა, ესა ამოიღო და, რა კარ დროაო, თქვა.

— შერედა, ვინ ამბობს, რომ არაო, — მოუგო მეორემ.

● ორი ფერმერი თევზაობდა. სამ საათს განმავლობაში არც ერთს ნაყოფი კი არ შერგებია სახეზე. ბოლის ერთ-ერთი მათგანს მოესტუმრობდა დაეტყო და ოცი წლის განმავლობაში ოცჯერ დასე შეატოვა იქნა ფხვი. ამანამავე ეს რომ დონება, მიიღო და უცნაურად ჩაიხუტებოდა: — მზე ამ სათევზაოდ ხარ მოსული თუ საყუარად?

● ერთი ფერმერი — ბაღში ისეთი საფრთხილი დადგო, რაც კი ყველაზე იფუნჯე ჩემს ფერმაში, სულ სადაც დაეპატარებოდა.

— შენ რა ფერმერი? — ჩემმა საფრთხილიდან კი არ დაუხუტებო გულში ვიღაცეებს, რომ იმ საწულაზე უნაფე მოხლოდ მოული ხორბალი, რაც კი შარამო მოიპარებო.

● გეოლოგებელი პაპანაქე-საგან გათანგებლა ტერიტორია დასავლეთის შტატის ადგილობრივი მკვიდრის კითხვა:

— აჰ, თქვენთან, როდისმე წაუბო ხოლმე? — კარგადაა! — შევამთხვო კოვბიო: ხოლმე კი არა, აჭირი ბავიყებს, რაც ამ ხუთ წელს წაუბო განხრენენ, ჩერაჯ არ უსწავლიათ ცურვა.

● ცხოველების ნებისმი თვის სიციხსებში პირველი განზრახვა ცხენით გასაყარება და, როგორც იქნა, ზურგზე მოექცა მესტანეს, ერთ წელსაც არ გაივლო, რომ ზაეს გაეყოლით მტყვარში ამოგანგაღული, ძლივს იორეცია წელს წამოსდგამოდ.

— რა ფეთიანი ყოფილა, წამოიხსა მან. — ეს რა ტრანკები ჰყარა!

— ტრანკები არა, ის არ გინდა? — ჩაიხუტუნა იქვე დღევანდელი კოვბიომ. — ერთი დაქოშინა და ეს იყო.

● ერთი ქალაქელი რამდენიმე კოვბის ფხებურთის თამაშის წესებს უხსნიდა. ბოლის ასე დაამთავრა:

— ვასკოდილეთ, ბებებო, თუ ბერის ფხვი ვერ მოასკვდითო, მაშინ მოწინააღმდეგეებს ურტოი ფხებზე წაწლები, აბა, დე-წაოთ! სად არ-ის ბუთოთ?

● რომელიღაც კოვბიომ წამოიხსა:

— ზურთი რად გვინდა! პირდაპირ დაქოშოთ თამაში!

● მესაქაოლეთა ქალაქში ერთ ბებერ კორზე ასტრტებული კოვბიი შევიდა.

— რა ღარს ეე კორი? — კითხა გამვლულმა.

— სულ ასი დღარა, — მუგო ყოჩის პატრონმა.

— ხუთ დღარას მოგცემ, — უთხრა უცნობმა.

● მხედარის წინი არ შესვლიაო, ერთხანს გაუჩვენებელი იყო, მერე ხანტად იწყო კორიდან ჩამოსვლა.

— მძაკეო, თქვა მან. — ჩაღაც ოთხმოცდაათხუთმეტ დღარას-სოვის შარის ამწულეო არ ვარ, ასე, ასე, კორი, წაიყავენ, შენი ყოს!

● ღორითა და ორცხობა-ლებთ გაუბრტყელმა კოვბიებმა ფული შეაგროვეს და ერთ-ერთი ამხანაგ ქალაქში გაგზავნეს რამე უცლის ჩასაყოლიონებელს ამოსტანად. კოვბიი მალე დაბრტყნდა. თან მიიტანა ათი ბოლი ვისკი და ერთი ცელი ზურიკოსის გასემომსტრებება ციხისხან შესძახეს:

— რა ხობად ვინდობა მგდენე პერი!

● შიკველი დასავლეთის ორმა მკვიდრმა, უცლო-მკვილეობა, სპემკლესის კეთებაზე ჩამოაგდეს სიტყვა:

— ერთხელ, ერთი სამაზარეულო წიგნი ჩამ ვარდა ხელში, მაგრამ ვერც თავი ვაგებამ და ვერც ბოლო.

● მავარი თავსამტვრევი, არა?

— მაში ვეცლა რჩევა-დარიგებება ვინაზრად იწყება: აიღო სუფთა თუფში... წაეკოთხიდა და მაშინვე ქუბარული ხოლმე.

● ლუნბანა ტეხასში, კელდეზე წარწერა: „მშუტრების უმორჩილესად ვიხობო! — ნუ ესტერიო პანინიოზე დამცერვლეს... უკრასა, როგორც შეუძლებო!“

ერთი კოვბიი შეღის და ლუნბანის პატრონი კითხობო:

— რა იქნა დამცერელო?

— ვასალეს.

— ვინ?

— ერთი კანასკელი ტიპი შემოვიდა, წერა-კითხვის უცლოდნარო.

● ვაიგე-შორფი დაბატობრებას რომ ვიპირებს ტრანკაში მომზადარი მკველულობის გამო? გაცეს რა-მე აღნიშო?

● მა როგორი ეგ ჰომ იმ დღეს, მზისა, მე რომ „თხისოსთა“ ჩემსი ბავიყის ყესტანს სავალი გზაზე.

● სარბალმდებელი მკაბი მესტანეს იქნა.

— წერა-კითხვა იეთო? — კითხა მოსამართლემ.

— წერა ვეთო, კითხვა არა. — მუგო ბრალდებულმა.

● აბა, თქვენ სახელი დამწერიოთ, — ქალღელ-გაუწოდა მოსამართლემ მკველულობის რაგონ ფიგურებში გასახსნა.

— ვის რა დავ-წერიოთ? — კითხა მოსამართლემ.

● მე რა ვითი! — უსახსნა ბრალდებულმა, — აქი გიბახროთ, კითხვა არ ვით-მეთოც.

● ქალაქის მკვიდრი სტუმრად ეწეა ფერმერს და საძირადვად გასულ რემში ერთი დღე-ღამე ულავი რომ დაინახა, ატყდა, გინდა თუ არა. ენდა ვიკი-ლოო. ფერმერი ვერ უარხე დაგდა, მაგრამ ბოლის დამთბი და ბოლმად ფულეო ჩაიჭრა.

● ქალაქელი წამსულე თვის მურას მოახტა და, ანუო, შეუძახა, მაგრამ სტენი არც კი შეტოკებულა. ფერმერმა აუხსნა: — ეს განსაყარებელი ქობის ცხენია, სერ! დე-ღლანდ რომ დამოძრა, უნდა წარმოთქვათ — „ლიფება შენსა ცქეროო!...“ და თუ გაჩერება გინდაო, უნდა უთხრა — „საინ“.

● სტენს ახალმა მელბოლმა ავეჯადარი დამბახ-სოვარი და წამოთქვაო თუ არა. — დე-ღა შენდა ღმერთოო!“, სტენი უცნაურად აღიშნა და საშინელი სისწრაფით გვეწვდა. მალე მათ მზე უმე-ლებელი კლდე ამოძრაო და ვეუბნა ჩამოაღაც და-ლოო პირი. მგდენეს მოსწონდა, თქვა: — აბა, ეს სტენი მანძივე ერთი დღე-ღამე გაქავედა ზედ უმსკრულეს პირსა.

● მხედარმა ღორი აფრდულს რომ ჩაგდა, მთელი ტანზე კენცა ოფლმა დასახა, მერე შეტებო ამოი-სუნთქო, თუკალი ზეკისკენ აღავსო და უჩრებოად აღმოხდა:

— აღმდემა შენდა, ღმერთოო!

● კოვბიი პრეტორები მოაგვეცედა სტენს, რაც გუსხარა ჩაგნარად კურდულეო გამოხტა და დაინახა:

ბივის!

ბივის! — სახტად დარჩა კოვბიი. კურდულეს თუ ღალარაო შეუძლო, ეს აბარ ვაყოლო.

სტენმა თავი მოაბრუნა მხედარსკენ და თქვა:

— რას არ ვაგოვრებე კაცო, არა?

ინალისწინადანა მარგანა პირიგარ ჯაბაზვილამ.

გარეკანის პირველ გვერდზე: პლაკატი. მხატვარი თენგიზ სახოსონაძე; გარეკანის მეოთხე გვერდზე: ვარციხის მხატვარი მამია ახობაძე.

სომხური სინხა სინხაპა მონათბი ნანული დანელიანი

გადაცემა წარმოებას 27.12.85. ხელმოწერილია დახმებულად 7.11.86. თუ 02818. ქალაქ-ღოს ზომა 70x1681/8. იბეჭდება: გარეკანი და ჩანართი — მაღალი ბეჭდვით, ტექსტი — ფუსტუ-რა წესით. ფოტოგრაფიული 3, პარობითი ნახტვი ფურცელი 4,2 სააღრთივყო-სავა-მომცემელი თამაში 5,69. ტირაჟი 48.000. შეჯ. 3128. ფასი 35 კპ.

©0096, თბილისი, ლენინის ქ. № 14, საქართველოს კ. ც. ც. გამომცემლობის ტკამე.

რედაქციის მისამართი: 380008, თბილისი 8, რუსთაველის პრ. 42. ტელეფონები: მთავარი რედაქტორის — 99-54-66, მთ. რედაქტორის მოადგილის — 99-82-69, მ/შე, მდივნის — 99-01-39, განყოფილებათა გამგეების — 93-28-42, რედაქციის სამდივნოს — 99-54-66.

Еженедельный общественно-политический и литературно-художественный журнал «Дрон» («Знамя»), (на грузинском языке). 380086, Тбилиси, ул. Ленина, 14. Типография издательства ЦК КП Грузии. Адрес редакции: 380008, Тбилиси 8, пр. Руставели, 42.

გადაცემაში გამოყენებულია სასალო პერიკონია არ უბრუნდება.

საქართველოს კომპარტიის XXVII ყრილობაზე: (მარცხნიდან) სკკპ XXVII ყრილობის დელეგატი, გუდაუთის რაიონის სოფელ ლიხნის კოლმურენობის თავმჯდომარე ხაკიბი აბია, „სოხუმხელ-საწყოს“ მუშა ნაზი ზგანბა, საგარეგოს მევენახეობის საბჭოთა მეურნეობის ბრიგადირი ვალერიან აღიქსიშვილი, თბილისის აბრეშუმის საწარმოო გაერთიანების ოსტატის თანამშრომელი ვასილ გეგეშიძე, მექანიზატორთა ბრიგადის ხელმძღვანელი ნათელა ბუთხუჯი (ჯახი), ბრიგადირი გიორგი კერესელიძე (ამბროლაური), კოლმურენობები — გუგული ჭანიძე და ნაზი აბაშიძე (ხელვაჩაურის რაიონი).

**საქართველოს
კომპარტიის
XXVII
ყრილობაზე**

საქართველოს კომპარტიის XXVII ყრილობის დელეგატები: (მარცხნივ) საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის წევრობის კანდიდატი, ჯინჯალი — გუნდელა აივაზოვი, მასწავლებელი სტეფანე კელდუმიანი, მარნეულის მუშა შალვა ალიაძე, კოლმურენობები — კარაგეგოვა (წალკის რაიონი).

6186/35

ილიაძის კოდექსი

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

